

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Verwaltung und Schriftleitung Uprava in uredništvo: Kmetijska 5 —
Tel. 31-22—31-26 — Erscheint wöchentlich — Izhaja vsak teden

Festbezugspreis jährlich · Naročnina tetno Litr 24 — Einzelverkaufspreis
· Posamezna številka Cent. 80.

Letošnja pomlad in slovenski kmet:

Komunistična setev pogube

Pravi vzraki razdejanja po slovenskih domačijah

Ko pride pomlad, potrika kmet z otko na lemez in gre veselo na polje orat. Ko so zarezar brazde, stopa razkoračen čez razore in iz njegove dlani se vsipa dež klenega zraja v spočito, izorano zemljo. Setev je kmetu najsvetejše opravilo v prirodi. Leto za letom se obnavlja, iz roda v rod gre izročilo in dan za dnem se ponavlja v molitvi zahvala za kruh naš vsakdanji.

Spet je pomlad, toda žalosten je pogled po naši domovini. Celi predeli so opustoseni uomačije uničene, orodje razdejano, gospodarji z družinami preganani, komunistične tolpe gospodarijo ne, — ropajo in uničujejo po dolenskih in notranjskih vaseh. Tam gori okrog Gorjancev pa tja gor na Bloke se je pred zasledovalci umaknila komunistična drhal, tu strahuje prebivalstvo, pleti njegove srambe in hleve in uničuje slovensko kmetško gospodarstvo. Ze tretje leto krvavi naša zemlja zaradi komunističnih tolp, ki se v okrilju noči potikajo iz kraja v kraj in se strahopetno sprosti umikajo pogumnim zasledovalcem. Kakor v posameh pa po svojem uničevalnem besu prireajo smitinge, na katerih se širokoustijo bivši brezposelni ljubljanski pohajkovalci in dekleta, ki so pljunila na svojo žensko čast. Takim »mitingom« sledi pitje in rajanje — in že pogostokrat se je primerilo, da je bila rajajoča, pijana ali pospana družba presenečena od domobrancev, ki so z njo sledili končni obračun.

Bolj kakor kdajkoli je v pomladnem času akeleče vprašanje: kak je namen divjaškega uničevanja?

Vsi vemo — najbolj pa komunistični kolovodje sami —, da boljševiška agitacija ne more in ne bo mogla nikoli dovolj pojasniti razlogov našega kmetijskega in z njim tudi drugega gospodarskega uničevanja. Kolovodje vedo, kako je naš kmet s ljubeznijo priklenjen na svojo domačijo, na svojo zemljo, na svojo družino. Vedo, kako naš pošten delavec spoštuje delo na kmetiji ali v obratu, kjer je zanj pošteno poskrbljeno. Zadoljen kmet in zadovoljen delavec odklanjata vsako hujškanje k revoluciji, še prav posebno pa slabo odreže pri njih, kdor jima pridiguje boljševiške reforme, po katerih kmet ne sme biti lastnik svoje zemlje, marveč suženj nekakšnega kolchoza, delavec pa suženj podržavljenega obrata. Slovenski kmet je vajen trdega dela, prav tako slovenski delavec. Če za koga, velja za slovenskega delovnega človeka svetopisemska beseda, da si mora v potu svojega obraza služiti vsakdanji kruh. Slovenski kmet je vselej pripravjen na elementarne in druge nezgode, ki pretijo njegovemu gospodarstvu in njegovi družini. Toda prav zaradi te svoje pripravljenosti je njegova delovna volja še odločnejša in njegova ljubezen do lastne grude tem globlja.

Ni in ne more biti nauka, ki bi mogel iztrgati našemu kmetu zdravi smisel za lastno gospodarstvo.

Najbi je njegova kmetija skromna, se naš kmet vendar počuti kakor kralj v svojem majhnem kraljestvu. To je njegova samozavest, njegov ponos, katerega si ne da vzeti. In ker je tako, se komunistična propaganda zaman zaganja v slovenskega kmeta. Kar se ni posrečilo s priljubljenimi besedami in fantastičnimi obeti, je bilo treba opraviti z nasiljem. Od tod torej val gorja, ki se je v zadnjih treh letih razlil po mnogih krajih slovenske domovine. Slovenskega kmeta in delavca je bilo treba pognati v obup in brezdelje, zažgati mu je bilo treba streho nad glavo in šoto in božji hram, nasilno mobilizirati sinove ali pa jih pobiti, če so se kolikšaj upirali. Nad 15.000 grobov je razsejanih po slovenski domovini. V njih počivajo družinski poglavarji, žene in otroci, starčki poleg

mladih borcev, ki so se postavili v bran komunističnemu terorju. Ta ne pozna usmiljenja in nikomur ne prizanaša.

Ko se letošnja pomlad s tistimi našimi kmečkimi ljudmi, ki so bili pregnani s svojih domov in so našli zavetje v Ljubljani, oziramo po slovenski domovini, se z žalostjo zavedamo, da bodo še neki kosi plodne zemlje ostali neobdelani. In kdo bo pri tem najbolj prizadet? Meščan, Ljubljančan.

Mesto ne more živeti brez dežele, še prav posebno pa je Ljubljana povezana s podeželjem z močnimi gospodarskimi vezmi.

Ko se je tudi nad nas zgrnila šedanja vojna, je Ljubljana polni dve leti zajemala z Dolenskega. Danes pa ima Ljubljana bolj kakor kdaj priliko spoznavati velikaansko razliko med kmetškim gospodarstvom, ki se razvija v okviru miru in reda na eni, ter pred pustošenjem in puščobo v komunistični oblasti na drugi strani. Poglejte kmetije znotraj ljubljanskega bloka in drugod v ljubljanski okolici, koder komunistične tolpe niti v okrilju noči nimajo pristopa. Vsepovsod so si naši kmetški gospodarji opomogli, pridno obdelujejo vsako ped plodne zemlje, pa tudi za lep denar vse prodajo, česar koli potrebuje Ljubljana. Marsikatera gospodinja je zadovoljna pri delu v pre-

novljeni kuhinji, kamor si je dala postaviti lep sodoben štedilnik. Gospodar pa z veseljem ogleduje novo kmetijsko orodje in stroje, ki si jih je kljub vojni lahko nabavil, da bo njegovo gospodarstvo naprednejše in uspešnejše. A tam zunaj v komunističnem »paradižu« je bridka zapuščenost, gorje, ki narašča iz dneva v dan.

Obubožanje je splošno, pri čemer pa moramo seveda izzevati obilje, s katerim je poskrbljeno za komunistične poglavarje.

Njim ne primanjkuje zabele in moke, vina in cigaret. Njim in njihovim pajdašem se dobro godi — boljše kakor kdajkoli prej v življenju. Vzemimo, da je to njihov obup pred končnim obračunom. Kajti eno je gotovo: čeprav leži nad slovensko domovino, ki je bolj kakor po turških vaskah razdejana od komunističnega terorja, globoka žalost, se vendar naglo širi iztreznjenje in spoznanje, ki nas je srečalo v uri najtežje preizkušnje. Slovenski kmet, delavec in meščan se složni spregledali in se strnili v enotno fronto proti komunizmu. Hočejo, da zacvete slovenska domovina v novem razvoju, v katerem bo vsakomur zajamčeno pošteno in mirno življenje. Spet bo kmet veselo obdeloval svojo zemljo, delavec zvesto hodil na delo, meščan pa po vseh svojih možnostih in stanovih prispeval svoj delež k gospodarskemu in kulturnemu napredku slovenskega kmeta, delavca in meščana — to so jamstva neporušljive fronte, v katero se bo poslej zammnan zaganjal komunistični bes, dokler ne bo docela uplahnil in izgubil, kakor da ga nikoli ni bilo. Ostal bo nanj le še žalosten spomin, ko bo slovenska domovina že davno živela svoje novo življenje.

Kmetijsko zbornico imamo

Dejanja, ne samo besede naj dajo pravo veljavo kmetu, hranitelju naroda! V tem smislu je bila pretekli teden ustanovljena Kmetijska zbornica ljubljanske pokrajine. Naredba o tem je zgodovinske važnosti za naš kmečki stan. Pa ne samo za kmeta, saj nova naredba določa, da člani Kmetijske zbornice ne bodo samo kmetovalci — lastniki, najemniki in obdelovalci zemlje — temveč tudi družinski člani kmetov in najemnikov kakor tudi kmetijski delavci. V Kmetijski zbornici bodo torej zastopani vsi stanovi, ki se bavijo s kmetijstvom, tako dalojemalci kakor delodajalci.

Sodobno kmetijstvo zahteva mnogo skrbi, izobrazbe, pobud, podpore in stanovske vzajemnosti. Zato so pri kulturnih narodnih kmetijske ustanove visoko upoštevane. Tudi Slovenci smo že imeli predhodno Kmetijsko zbornico in sicer od leta 1937. Toda takratna zbornica je bila prav za prav le kmetijska svetovalnica. Pod italijansko upravo je postala združenje kmetovalcev v okviru Pokrajinske zveze delodajalcev. Kakor že ime pove, ta rešitev ni bilo posebno pametna. Zato je bila napaka dostojno popravljena s tem, da smo vnovič dobili Kmetijsko zbornico in sicer z znatno razširjenim delokrogom. Naša Kmetijska zbornica poleg ne bo več samo stanovska zastopnica, temveč prava pospeševalka našega kmetijstva. Predstavljal bo združenje bivše kmetške organizacije s kmetijskim oddelkom pokrajinske uprave. Nova kmetijska zbornica bo imela v ta namen zelo velik urad, razdeljen na 12 oddelkov. V okrajih pa se bodo ustanovile izpostave kmetijske zbornice pod vodstvom kmečkih poverjenikov, ki bodo imeli poseben svet. Naredba našteva v 23 členih mnoge važne podrobnosti, s katerimi se mora seznaniti vsa naša javnost, saj se zdaj pričinja docela novo delo za prospeh našega kmetijstva. Izdana pa bodo še podrobna določila o izvedbi te naredbe in o zaposlovanju posameznih uradov in organov.

Prepričani smo, da bo Kmetijska zbornica ljubljanske pokrajine kar najuspešnejše delovala

za koristi slovenskega kmeta in s tem za obstanek in napredek vsega naroda!

Oglejmo si naloge Kmetijske zbornice!

Kmetijska zbornica je dolžna, da zastopa in varuje koristi podeželskega prebivalstva, uravnava njegovo strokovno, socialno, нравstveno in kulturno vzgojo ter pospešuje kmetijstvo in gozdarstvo. Kmetijstvo in gozdarstvo v smislu te naredbe obsega kmetijsko in gozdarsko proizvodnjo v vseh njenih panogah. Kmetijska zbornica ima zlasti sledeče naloge: 1. da proučuje želje in predloge o vseh kmetijskih in gozdarskih zadevah; 2. da obvešča zakonodajna mesta in oblastva na njih zahtevo kakor tudi iz lastne pobude o vseh svojih opažanjih glede potreb kmetijstva in gozdarstva na vseh področjih, ki zadevajo koristi kmetijstva in gozdarstva in da stavlja tozadevne predloge; 3. da podaja svoje mnenje o osnutkih zakonov in drugih predpisov, ki zadevajo koristi kmetijstva in gozdarstva, ter ob ustanavljanju javnih zavodov, ki imajo namen pospeševati kmetijstvo in gozdarstvo, izvoz kmetijskih in gozdnih proizvodov ali pouk o kmetijstvu in gozdarstvu; 4. da sodeluje ali se udeležuje pri upravljanju kmetijskih in gozdarskih zadev, zlasti tudi pri podeželskih stanovanjskih in naseljenih vprašanjih, pri določanju cen za kmetijske in gozdne proizvode, nadalje pri zbiranju statističnih podatkov in tozadevnih ugotovitvah, pri vseh ukrepih in ureditvah, ki zadevajo delovno razmerje ali dvig gospodarskega in socialnega stanja prebivalstva, ki se bavi s kmetijstvom in gozdarstvom, in to v primerih, v katerih je to s posebnimi zakoni in predpisi določeno, ali na poziv oblasti; 5. da pospešuje po navodilih in pod nadzorstvom šefa pokrajinske uprave kmetijsko in gozdarsko proizvodnjo na vseh področjih in skrbi da so na razpolago obratna sredstva, ki so za ta namen potrebna (semena, umetna gnojila, plemenske živali, stroji in orodje itd.); 6. da usta-

navlja in upravlja naprave in zavode za pospeševanje kmetijstva in gozdarstva, vnovčevanja in izvoza kmetijskih in gozdarskih proizvodov, kmetijskega pouka, preizkuševanja in raziskavanja, ali da sodeluje pri ureditvi in upravi takih ustanov; 7. da daje nasvete podeželskemu prebivalstvu v vseh gospodarskih in tehničnih vprašanjih kmetijstva in gozdarstva; 8. da izdaja svojim članom potrdila in spričevala, ki jih od njih zahtevajo državna ali samoupravna oblastva glede okolnosti iz zborničnega delokroga; 9. da izvršuje tudi druge naloge, ki so ji poverjene po zakonskih ali drugih predpisih.

Razmerje Kmetijske zbornice do oblastev

Kmetijska zbornica je pod nadzorstvom šefa pokrajinske uprave. Dolžna je, da daje oblastvom na njih zahtevo v okviru svojega delokroga pojasnila in jih podpira v njihovem delovanju.

Kmetijska zbornica mora predložiti nadzornemu oblastvu vsako leto poročilo o svojem delovanju, računski zaključek in poročilo o stanju kmetijstva in gozdarstva ter gospodarstva v pokrajini sploh.

Oblastva in za pospeševanje kmetijstva in gozdarstva določene ustanove so dolžne, da dajejo kmetijski zbornici pojasnila, ki so ji potrebna za izvrševanje njenih nalog, in jo podpirajo v njenem delovanju.

Oblastva morajo zaslišati kmetijsko zbornico pred ureditvijo vprašanj splošne narave, ki zadevajo koristi kmetijstva in gozdarstva.

(Dalje prihodnjic)

PREGLED VOJNIH DOGODKOV

Na vzhodnem bojišču so se v zadnjih dneh še razširila področja bojev. Po večini so bili sovražniški napadi odbiti in so bile zlasti na področju Proskurova do Tarnopola sovjetskim oddelkom zadane krvave izgube. Po uničenju vseh vojaških naprav so Nemci pretaklo nedeljo opustili Vinico. O stanju na bojiščih v prvih dneh tega tedna je podalo nemško vojno poročilo v torek 24. t. m. naslednjo pregledno sliko:

Severnovzhodno od Nikolajeva slabši sovražniškovi napadi niso uspeli. Ob spodnjem ukrajinskem Bugu smo s protinapadi očistili ali zožili sovjetska predmostja.

Na vdornem področju med srednjim ukrajinskim Bugom in Dnjestrom so bili le pri žmerinski siloviti boji, ki še trajajo. Naše letalstvo je z močnimi oddelki bojnih in strmoglavnih letal zadalo boljševikom, ki so napredovali proti Dnjestru, velike človeške in stvarne izgube. Med Proskurovom in Tarnopolom so naši protinapadi vdrlj in sovražnikove postojanke. Razbili smo sovjetske sile, neko frontno vrzel pa zamašili. Na področju pri Kremencu in pri Kovelju se je ojačila silovitost sovražniških napadov. V težkih in izprememb polnih bojih smo uničili ali zaplenili 18 sovražniških oklopnikov ter uničili bojno skupino, ki je vdrla v Kovelj. Južno od Pripjeta so se med Stikom in Gorinom izjalovili ponovni boljševiški napadi.

Z ostalega vzhodnega bojišča javljajo le o krajevnih bojih.

V težkih bojih v severnem odseku vzhodnega bojišča se je posebno odlikovala 2. četa 502. težkega oklopniškega oddelka pod vodstvom nadporočnika von Schillerja.

Z nettunakega bojišča javljajo le o živahnem izvidniškem in napadalnem delovanju.

V mestu Cassino so tudi včeraj vsi z močnimi oklopniškimi silami podprti sovražniškovi napadi izkpravali v obrambnem ognju junaških branilcev. Severozapadno od kraja smo obkolili sovražno bojno skupino. Sovražnikove izgube so mnogokrat večje kakor lastne.

V opoldanskih urah 20. marca so severnoameriški bombniški oddelki z močnim lovskim spremstvom prileteli na južno Nemčijo in izvršili teroristične napade na Mannheim, Ludwigshafen ter predmestja Frankfurta ob Meni. Ob tej priliki in pri poletih nad zasedenimi zapadnimi ozemlji in nad italijanskim bojiščem smo uničili 24 sovražniških letal.

Nekaj sovražniških letal je izvršilo motilne polete nad Porurjem in južno Nemčijo.

Zaščitne edinice neke nemške ladijske spremiljave so v Rokavskem prelivu odbile napad britanskih brzih čolnov, enega zažgale, drugega pa tako težko poškodovale, da se lahko računa z njegovim uničenjem. S tem je oddelek, ki mu načeluje fregatni kapitan Behrens, potopil v nekaj dneh pet brzih čolnov, dva pa težko poškodoval.

Daljnostrelne baterije vojne mornarice so v pretekli noči obstreljevale angleško obalo in sovražnikove ladje na morju pri Dovru.

Cesar ne zmorejo z orožjem, bi zavezniški radi dosegli z diplomatskim pritiskom na zavezniške

Na bojiščih proti komunizmu

* **Hud poraz komunistov na Trški gori.** Najnovejše poročilo iz Novega mesta javlja, da so komunisti okrog Novega mesta zopet doživeli hud poraz. Doslej je ugotovljeno, da je padlo nad 100 komunistov, tudi več poveljnikov, približno toliko pa jih je bilo ranjenih. Najhujši je bil poraz na Trški gori in njeni okolici, ki je zdaj trdno v oblasti domobrancev. Komunistična krdela so se umaknila drugam v samoto. Pri hudih bojih okrog Trške gore pa je izgubilo mlado življenje tudi 8 domobrancev, ki so bil svečano pokopani. Ob veliki udeležbi prebivalstva so se od umrlih borcev poslovili poročnik Stanko Kociper, nadporočnik Sušteršič in župnik Petrič. Pevski zbor pa je zapel večno lepi žalostinki »Vigred« in »Doberdob«. Žalna svečanost je zapustila v Novem mestu in v okolici najgloblji vtis.

* **O veliki izgubi komunistov pod Hmeljnikom** poročajo iz Novega mesta. V noči od 10. na 11. marec je v samotni hiši na Dobravi pod Hmelj-

Nemčije, zlasti so se vrgli na Finsko in Rumunijo. Führer je glede finskega vprašanja izjavil: »Na mirovne pogoje, ki so jih objavili Sovjeti, gledam tako, kakor so dejansko mišljeni. Njihov cilj je, samo po sebi umevno, spraviti Finsko v tak položaj, v katerem bi bil nadaljnji odpor nemogoč, da bi se nato s finskim narodom zgodilo tisto, kar je Molotov že v Berlinu zahteval. Praktično je popolnoma vseeno, s kakimi frazami in s kakimi pretvezami objavljajo Sovjeti te svoje zahteve. Pri vsem tem gre le za to, da bi dali žrtvi vrv za vrat in da bi jo nato v danem trenutku lahko obesili. Da je Sovjetska Rusija prisiljena k temu koraku le dokazuje, kako skeptično sama presoja svoje vojaške zmožnosti. Nihče pa ne more dvomiti glede končnega namena boljševizma, namreč uničenje vseh evropskih narodov, ki niso rusko-boljševiški, in v tem primeru predvsem glede uničenja Fincev. Da bi dosegli ta cilj, so pričeli, kakor naši nasprotniki sami priznavajo, živčno vojno proti Finski.« — Führer je zaključil: »Kakor doslej še vedno v življenju narodov, je edini porok za obstoj vsakega naroda njegova lastna moč!«

Nadalje so Angleži in Američani začeli nastopati z grožnjami in izsiljevalnimi ukrepi proti svobodni Irski. Zahtevajo od nje, da bi odslovila poslanstvo Nemčije in njenih zaveznikov. Na to izsiljevanje je irski ministrski predsednik De Valera odgovoril po radiu, rekoč: »V teh težkih časih odkriva irski narod sposobnosti, ki po mojem mnenju morajo dovesti do uspeha. Če je kaka zunanja sila zmogala nad nami, vendar naš narod ni nikoli prekinil boja in se ni odrekel svojim pravicam ali uklonil svoje volje. Z Irce bodo ravnali vedno slabo, dokler iščejo močni opravičila za surovo silo, s katero hočejo obdržati, kar jim po pravici ne pripada.«

Dne 14. t. m. je minilo pet let, odkar je Češko-moravska združena z Rajhom. Ob tej priliki je Führer sprejel predsednika protektoratske vlade ministra dr. Krejčija, protektor dr. Frick pa je obiskal češko-moravskega predsednika dr. Hacho in mu izročil prisrčno Führerjevo pozdravno pismo. Führer je pohvalil vzajemnost, ki se je uspešno razvila, odkar je Češko-moravska v okrilju Nemčije. Ako bo češki narod izpolnjeval dolžnosti do domovine, Nemčije in Evrope, bo tudi deležen uspehov nemške zmage. — V Pragi in v vsem protektoratu so bile velike svečanosti, listi pa so zlasti obširno podčrtavali pomen Führerjevega pisma in njegovega polnega priznanja zadržanju češkega naroda.

Ob šesti obletnici, odkar se je bivša avstrijska republika kot Vzhodna marka vrnila v okrilje Rajha, je v Solnogradu govoril na veliki slovesnosti minister dr. Göbbels. Njegov poziv, ki je zbudil priznanje in odobravanje tisočev poslušalcev, se je glasil: »Ako bomo vzdržali v tej odločilni uri, ako ne bomo izgubili živcev ter bomo neomajno verjeli v svojo pravično stvar, v svojo usodo in v svoje življenje, potem bomo obvladali ter zmagovito prestali ta zgodovinski spopad.«

Boji proti tolovajem na Balkanu se stalno nadaljujejo. Izgube komunističnih tolp so zelo velike, tako po številu padlih, kakor ranjenih in ujetih. Poročilo z dne 14. t. m. je javilo: Komunistične tolpe na področju nekega armadnega zbora na zapadnem Balkanu so od 9. do 11. marca izgubile nad 800 padlih, skoraj 200 ujetnikov ter odgovarjajoče število ranjencev in prebežnikov. Poleg angleškega letala so izgubile mnogo lahkega in težkega pehotnega orožja, strelivo, mnogo živine, živil in vojnega materiala. Poizkus neke skupine, da bi prekoračila neko reko, se je končal z njenim popolnim uničenjem. Pri tem so vojaki uničili tudi brod in 9 čolnov.

nikom zasedal »štab Gubčeve brigade«. Tu so imeli komunisti tudi radijsko oddajno postajo. Komunistične kolovodje pa so presenetili domobrance, ki so hišo obkolili, jo zaradi komunističnega odpora zažgali z minami, tako da je popolnoma zgorela. Iz hiše se ni mogel rešiti noben komunist. Ves komunistični material z 20 funkcionarji tolpe je ostal na pogorišču. To je vsekakor težak udarec za komunistične tolpe.

* **Obračun s komunističnim zločincem.** Lansko leto je odšel na Primorsko Jože Tejkal, eden glavnih organizatorjev komunistične mladine. O njem je znano, da je pognal v smrt že na slobine dolenskih in belokranjskih fantov in deklet. Tudi na Primorskem je skušal organizirati sveso komunistične mladine, katero je navajal, da je vohunila vsepovsod, zlasti v lastnih družinah. Januarja letos se je mudil v neki primorski vasi. Ko so ljudje zvedeli, kdo je prišel med nje, so ga pobili s koli.

Odrnevi

× **Svetovnoznanu sliko so zamenjali za dva** prazna zaboja prepečenca. Iz Splita javljajo nov primer ropa umetnine, ki meče — ne ozirajo se pri tem na nemoralnost, ki vlada med angloameriški četami na področju Sredozemskega morja — kaj čudno luč na razmere med »zavezniki«. Kakor je znano, so se bogati Angleži že za časa Jugoslavije zelo zanimali za slavno sliko »Zadnja večerja«, delo beneškega slikarja Rossija, ki je visela v obehnici frančiškanskega samostana na Hvaru. Nudili so za njo ogromne vsote. Kakor sedaj izjavljajo priče, so angleški častniki pred osvoboditvijo otoka Hvara pregovorili komunistične tolpe, da so jim izročile sliko, česa da jo zavarujejo pred nemško-hrvatskimi napadi ter so obljubili zanjo živila. Banditi, katere je že takrat lakota zelo vznemirjala, so zamenjali sliko za dva zaboja prepečenca. Ko so pa zaboja odprli, sta bila prazna. Angleški možje časti so medtem izgubili s svojimi ladjami.

× **Anglija je izdala Poljsko.** Angleški tednik »Weekly Review« piše, da so tekde vse sile in ves pot v štirih in pol leta sedanje vojne zaman, ako namerava Anglija sedaj v sporu med Sovjeti in Poljsko žrtvovati svojo čast. Se hujše pa bo dejstvo, da bo Anglija osramočena pred vsemi narodi, ki jih je zapeljala, da so zapali vanjo. Angleški sinovi, ki so dali svoje življenje za obrambo domovine, pa so bili »težko prevarani«.

× **Dragocena starinska cerkev v Padovi uničena.** V opoldanskih urah dne 11. marca so štirimotorni ameriški bombniki napadli več krajov v Zgornji Italiji, med drugim tudi Florenco in Padovo. V Padovi so razdejali slovito eremitsko cerkev, romansko-gotsko stavbo iz 13. stoletja z dvema zadetkoma. Florenca je bila tri četrt ure v ognju sovražnih letal. Pri tem napadu so izgubili napadalci 30 letal, katere so sestrelili nemški in italijanski lovci.

× **Molitve za mir.** Na odredbo švedskega nadškofa bodo do nadaljnjega — tako piše časnik »Svenska Morgen-bladet« — pri nedeljskih božjih službah v švedskih cerkvah molili za mir, pravico in pomirjenje na zemlji.

× **O hudem porazu oddelkov sovjetskih bombnikov na Arktiku,** ki so z močno podporo lovskih letal poizkušali napasti neko nemško spremiljavo, poročajo naslednje podrobnosti: Še predem so sovražnikova letala dospela v področje ladij, so jih napadla zaščitna letala spremiljave ter jih zapletla v ogorčene letalske bitke v višini 6000 m in nekaj metrov nad morjem. Čeprav so bili sovjetski bombniki zavarovani z izredno močno številnimi lovskimi letali, so vendar doživeli nove težke poraze. Po doslej dospelih poročilih so sestrelili nemški lovci 37 letal, v glavnem bombniške. Nemški lovski letalci, ki so se še vedno izkazali, so beležili pomembne uspehe. Kapetan Ehrler, nosilec hrastovih listov, je sestrelil 7 sovražniških letal drugo za drugim. S tem je dosegel že svojo 131. letalsko zmago. Vlaji narednik Schuck, imetnik viteškega križa, je tudi uničil 7 letal ter zvišal število sestreljenih letal na 72. Vlaji narednik Norts je sestrelil 5 letal in dosegel s tem svojo 70. zmago v zraku. Nadporočnik Weissenberger je uničil tri letala ter dosegel svojo 144. zmago v zraku.

× **Načrti o Tihem oceanu.** Kakor javlja angleška poročevalska služba iz New Yorka, priporočajo znani ameriški novinar Walter Lipman, da Zedinjene ameriške države prevzamejo po vojni japonske mandatne otoke na Tihem oceanu, Lipman želi, naj angleški imperij, Francija, Nizozemska in Portugalska zopet dobijo svoje posesti na Tihem oceanu in jih izgradijo v odporne trdnjave ter poleg dovolj Zedinjenim ameriškim državam na podlagi vzajemnosti »večje pravice za zgraditev mornariških in letalskih oporišč.«

Obdelujmo zemljo po načrtu!

Kakor sam je že znano, ne uporabljajo vse rastline v enaki meri hranilnih snovi, marveč izravnajo nekatere bolj dušičnate, druge pa zopet kalijova, fosforjeva ali druga gnojila. Zaradi tega in ker ne moremo vedno gnojiti vsega vrta, ker nekatere rastline bolj uspevajo v prejšnje leto pognojeni zemlji, je nujno potrebno, da pridelkom izmenjavamo prostor.

Ako namreč več let gojimo na isti gredici isto vrsto povrtnine, ki posrka že prvo leto iz zemlje določene količine hranilnih snovi, bo ta povrtnina drugo leto uspevala že mnogo slabše, ker ji bo primanjkovalo hrane, kajti če pa sploh ne bomo mogli pridelati na taki gredici te povrtnine. Pa bi kdo rekel, zakaj pa imamo umetna gnojila, če ne za to, da nadomestimo zemlji izčrpane hranilne snovi? Res je, z umetnimi gnojili si lahko nekoliko pomagamo, a ne za dolgo. Kmalu se pokaže trdnost zemlje in tedaj ne pomaga nič drugega, nego povrtnino menjati. Trdnosti zemlje in tudi gnojenjem z umetnimi gnojili pa odpomoremo, če si napravimo načrt, po katerem bomo v letošnjem letu menjalno gospodarili na svojih vrtičkih.

Kot smo že omenili, nekatere rastline ne potrebujejo oziroma ne ljubijo sveže pognojene gredice in mnoga bolj uspevajo v zemlji, ki je pri stari moči. V tem oziru razdelimo povrtnino v dve večji skupini. V prvo prištevamo ono povrtnino, ki jo moramo stalno posejati na dobro in sveže pognojene gredice: vse kapusnice, solate, kumare, buče, por, zeleno, hren, špinačo, mangold in paradiznike. V drugo skupino, ki uspeva bolje v prejšnje leto pognojeni gredici, pa prištevamo: korenje, peteršilj, fižol, grah, bob, čebulo, česen, repo, pesa itd.

Izmenjavajo ali kolobarjenje z vrtnimi sadeži uredimo najbolje tako, da razdelimo vrt v tri večje in eno manjšo ploskev. Prve tri dele porabimo za vzgojo eno- ali dvoletne povrtnine, četrta pa za vzgojo trajnic, kot rabarbaro, šparglje, kuhinjske dišavnice in zdravilne rastline.

Vzemimo na primer, da je prvi del sveže pognojene, drugi del pri stari moči, tretji del pa je bil pogojen pred 8 leti in smo mu letos prinesli samo dobrega komposta. Dobro je, da tudi drugi del dobi odgovarjajočo količino komposta. Da imamo hranilno moč naše zemlje, sadimo na sveže pognojene gredice kapusnice, solate, paradiznike, kumare itd., na naslednjem pridelujemo kornasto povrtnino: korenje, peteršilj, repo in pesa, čebulo, česen. Na tretjem delu pa pridelujemo stročnice: fižol, grah in bob. Te namreč ne potrebujejo dušičnate hrane, ker jih prehranjujejo s dušikom posebne glivice, ki žive na koreninah stročnic. Vendar pa tudi stročnice v zgodnji mladosti, dokler se ne razvijejo te glivice, potrebujejo dušik. Na četrtem delu vzgajamo, kot sem

že omenil, trajnice. Ta del vrta gnojimo po potrebi stalno, da rastline ne izčrpajo preveč hrane iz zemlje.

To bi bilo prvo leto. Naslednje leto pognojimo drugi del vrta s hlevskim gnojem in tedaj na nje ga sadimo povrtnino, ki je prejšnje leto rastle na prvem delu. Na ta del pride povrtnina z drugega dela, s tretjega pa na drugi del. Na ta način pride povrtnina šele vsako tretje leto na isti prostor. Tako smo odpomogli, da se zemlja ne izčrpa enostransko in nam ni treba gnojiti letno vsega vrta, temveč le eno tretjino.

Na četrtem delu, kjer rasto na stalnih mestih trajnice po več let (5-10), moramo zemljo čim izdatneje gnojiti. Vendar tudi tu opazimo navzlic gnojenju, da je postala prst trudna in so se tudi rastline postarale. Zdad izločimo iz prvih treh en del, ga dobro obdelamo (na globoko) in temeljito pognojimo. Trajnice razdelimo (rabarbaro), ali napravimo nov nasad (špargel), lahko pa tudi rastline presadimo (razne dišavnice, kuhinjsko zelje in druge trajnice). Tudi zdaj izpraznjeni četrti del dobro obdelamo in močno nagnojimo in ga vključimo v vrstni red ostalih dveh za nasad kapusnic in onih rastlin, ki ljubijo gnojno prst. In kolobarjenje se nadaljuje.

Ker pa domači vrt ni velik in si vsakdo želi pri-

delati na vrtu čim več, je nujno potrebno, da na vsaki gredici pridelamo po več pridelkov na leto. Na ta način se sicer zemlja bolj izčrpa, a če se ravnamo po zgoraj omenjenem načrtu, pridemo, če je zemlja pravilno gnojena in oskrbovana, kar dobro skozi.

V tem pogledu pa razdelimo povrtnino v glavni pridelok, ki potrebuje največ časa, da dozori in raste čez poletje; prvi pridelok, ki ga posejemo rano spomladi in dozori hitro, in zadnji, ki ga sadimo ali sejemo proti koncu poletja in v jeseni, za zimsko ali spomladansko porabo. Ker pa moramo nekatere rastline saditi bolj narazen, ker postanejo kasneje velike, lahko posadimo v mladosti mednje še vmesni pridelok, ki pa mora hitro rasti, da ga lahko o pravem času odstranimo.

Na ta način lahko vsako leto na isti gredici dobimo kar tri pridelke, poleg teh pa še vmesni pridelok. Seveda mora biti tudi zemlja skrbno obdelana, pravilno gnojena, pa tudi »vrtnar« mora biti mož na pravem mestu.

Ako hočemo to dobro izvesti, se je treba držati sledečih navodil: 1. Sadike naj bodo spomladi o pravem času posejane ali posajene. 2. Tudi v mladosti naj imajo rastline pravo nego. 3. Sadike naj bodo dovolj krepke, lepo zrastle in sajene v pravi razdalji. 4. Okopavanje, pletve in zalivanje naj se izvrši o pravem času prav tako tudi gnojenje z gnojnicjo. 5. Dozorela povrtnina naj se takoj odstrani, gredice pa nanovo obsade.

Lovska zgodba

Sodni svetnik Cesen je bil povabljen na lov. Kakor pač vsako leto. Njegov prijatelj iz šolskih let Miha Mlečnik je imel prostrano lovišče, v katerem je kar mrgolelo divjadi.

Pogostokrat so Miho Mlečnika vpraševali ljudje, kako, da vprav v njegovem revirju kar mrgoli različne divjadi. Ob takih vprašanjih se je Miha vselej nasmehnul.

»Mar mislite,« je nato odgovoril, »da pustim drugim, da bi mi postrelili najboljše živali? Za to že sam poskrbim, kadar me je ravno volja. Saj veste, koga vselej povabim na lov. Svetnika Cesna, trgovca Ziharla, nadičtelja Musarja, notarja Kvintlina... Nu, ali zdaj že razumete, zakaj je v mojem lovišču toliko divjadi?«

Sodni svetnik Cesen, eden izmed dvomljivih strelskih mojstrov, je torej stal na svoji postojanki v lovišču. Gonjači so divje preganjali divjad, da so se fazani in jerebice kar v jatah plaho dvigali. Celi ducati najlepših zajcev so ubirali pot, kamorkoli jih je zaneslo. Toda preden je gospod svetnik pritrdil puško ob lice, se je že vse skupaj izgubilo v nedogled.

Naenkrat pa je svetniku Cesnu zastalo srce. To je bil namig usode. Petnajst korakov pred njim je molelo iz goščavo krasno rogovje osmeraka. Najidealnejše pa je bilo, da se srnjak sploh

ni ganil z mesta, čeprav so gonjači tako razsajali.

Svetnik Cesen je dvignil puško... pomeril... sprožil.

Srnjak se ni ganil z mesta. Svetnik Cesen je ustrelil še skozi drugo cev in srnjak se spet ni zganil. Nove naboje je vtaknil svetnik Cesen v puško... Bum... bum... Toda srnjak je ostal kakor ukopan in kakor da se najprijetneje počuti, ko je puškina cev kar naprej uprta vanj.

Tega je bilo tudi lovcu Cesnu naenkrat dovolj. Obesil je puško čez ramo in se potrudil tja k srnjaku. In tu je njemu, vrlemu strelcu, že drugič zastalo srce. Nosilec krasnega rogovja namreč ni bil srnjak, marveč neki gonjač, ki si je iz dotlej še nepojasnjenih vzrokov nasadil rogovje na glavo. Svetniku Cesnu se je zazdelo, da tega moža od nekdaj pozna. Zato ga je negotovo vprašal:

»Ali vas nisem nekoč že nekje zadel?«

»Res je, gospod svetnik,« je gonjač veselo prikimal. »Zadaj na desni, za ped visoko nad zgornjim koncem stegna, toda odtlej sta minili že dve leti. Veste, danes se mi pa ne more nič več zgoditi. Odkar pri lovskih pogonih nosim rogovje, sem popolnoma varen pred vsakim nastrelom... to je tako rekoč zame najboljše kritje.«

(Steffen Stargg)

31

NORIH LOVIS DIVJINA CVETE

»Eli, a mrtev. Verjemite, gospod Filip. Tako je živ kakor jaz,« je hitel trditi in mi takoj nato ponudil očičene čevlje.

»Kdo pa je potem tisti, zaradi katerega sta vidva tako skrivnostna?«

»Gospa Makersova.«

»Mar je mrtva?« sem vzkliknil tako glasno, da sem se sam ustrašil.

»Ne, ne. Mrtva ni. Gospod Filip, jaz bi samo rekel, da ne vstanite pre zgodaj. Vsedit se lepo tjele in dovolite, da vam pripovedujem.«

Vsedel sem se torej na rob postelje, presrečen, da je Linda živa.

In Andy je pripovedoval: »Zgodba je torej taka. Vse kaže, da se je gospod Montpellier takoj do vrh zaljubil, ko je prvič zagledal gospo Makersovo. In potem sta se vedno shajala tam dol v gozdičku pri reki Nihče ni kaj vedel o tem, razen Judite. Saj veste, kakšne so ženske, gospod Filip. Ako ena kaj zagreši, že brž ve druga. Judita je oba nekajkrat videla, toda rekla ni nič. Nu, tisto nedeljo, preden smo odrinili nad Indijance, sta se spet sešla v gozdičku. Judita, ne boči lena, se je tudi znašla tam in je napela ušesa. Čula je, kako sta se dogovorila ako se vse lepo izteče in se gospod Montpellier vrne, bo gospa Makersova zapustila Elija in pobegnila z njim, z gospodom Montpellierem. Toda Judita ni živi duši črhnila o tem, dokler se nismo vrnili... brez vas in brez Elija. Razvedelo se je, da vaju je gospod Montpellier poslednji videl. Tedaj je bila Judita vsa divja in je obdolžila gospoda Geoffreya, da je ugonobil Elija, da bi se laže polastil njegove žene, in tudi vas da je umoril, ker ni šlo drugače. Ne štejte mi za zlo, gospod Filip, če vam povem, da vas ima Judita strašno rada. Vsa zatelebana je v vas, kakor se temu po domače pravi. Mar tega vi ne veste?«

»Pripoveduj dalje,« sem ga nadrl, »in ne vprašuj takih budalosti!«

»Že prav, gospod Filip. Toda, ko je Judita kakor nora dirjala po vasi naokrog in razglašala take reči, tedaj niso mogli ljudje mirno požreti vsega tega in naenkrat smo se spomnili marsičesa. Gospod Montpellier je vendar res z vama obema ostal vzd in mi val smo čuli strel. Ustavili smo se, ker nismo vedeli, kaj naj to pomeni. Tedaj pa je bil pridiral gospod Montpellier in je bil ves razburjen: ustreliti je moral svojega konja, je rekel.

»Tako ni nihče podvomil, da govori po resnici. Toda, ko je prišla Judita s svojo obtožbo, se je izkazalo, da se nihče izmed nas ne more spomniti, da bi bil Elija in vas po strelu še enkrat videl. Judita se ni dala pomiriti in naposled sta sklenila gospod Thomas in gospod Crane, da vtakneta gospoda Montpellierja v zapor, ker je osumljen umora. Čim se je v sredo zdanilo, smo vas šli iskat. Šel sem zraven, čeprav me je takrat rana še preteto skelela. Tudi Judita je šla z nami z obema pištolama v rokah, kateri ste ji bili vi dali, je rekla. Potem je meni v gozdu zaupala: ako vas je gospod Montpellier res umoril, tedaj bo ona ustrelila njega in gospo Makersovo tudi. Jaz ji tega ne bi bil branil, vam rečem kar tako mimogredé.

Nu, in potem smo našli kobilo gospoda Montpellierja s kroglo sredi glave. Tedaj je seveda zgodba dobila drugo lice. Dosti pozneje smo našli tudi ubogo Bluey z indijanskim nožem v trupu. Toda za vama ni bilo sledu.

Torej smo se vrnili in gospoda Montpellierja spet izpustili. Samo smejal se je in rekel: »Glejte, pa bi me bilo zaljubljeno dekle res kmalu spravilo na vislice.« Potem je šel h gospe Makersonovi in ji je prav po predpisih stavil ženitno ponudbo. Ona jo je sprejela. Toda naslednji dan se je Eli priplazil iz gozda z vami na hrbtu, gospod Filip. Vidva sta bila brez pameti in sta brbrala kar najbolj neumne reči. Mike vaju je najprej pošteno zašil, potem smo vaju spravili v posteljo in Eli je bil drugi dan že spet pri pameti.

Tedaj je stopil gospod Thomas k njemu, češ da mu mora povedati prav čudno zgodbo. Glejte, gospod Filip, onadva sta se nameravala že naslednji teden poročiti in ker so vsi sprevideli, da se jima res mudi, je pač menil gospod Thomas, da mu ne preostane nič drugega, kakor da ju poroči. O Eliju smo bili pač vsi prepričani, da je res



Zenski vestnik

Za kuhinjo

Pomladanska juha. Sestavine: 2 dkg masla, pol žebule, zelen peteršilj, koprive, špinača, kislica, regrat, krebujlica, par listov solate itd., kostna juha, 4 dkg moke, poper in (če imaš) tri žlice smetane. Na maslo prepraži sesekljano čebulo in peteršilj, pozneje prideni še druga zelišča in jih dušiš do mehkega. Posebej napraviš prežganje, salješ s kostno juho, pridaš pretlačena zelišča in dobro prekuhaš. Preden daš na mizo, juho opopraš in dodaš kisle smetane.

Rižev štrukelj s špinačo. Razvlečeno testo nadevaj z riževim in špinacnim nadevom. Zvij in prtiču, narahlo kuhaj pol ure v osoljeni vodi. Kuhani štrukelj, ki zelo naraste, zreži in zabeli s precvrtimi drobtinami. Na mizo ga daj s paradižnikovo omako. Nadev: skuhaj 2 deciltra riža v treh decilitrih vode, a ne premeško, posebej pa četrt kilograma špinače, ki jo kuhano odcedi in sesekljaj. Mešaj v skledi 5 minut 5 dkg masti ali masla in dva rumenjaka, premešaj špinačo in riž, nekoliko osoli, vse dobro zmešaj in prideni nazadnje sneg dveh beljakov.

Riževa pogača s cvetačo in graham. Potrebujš 40 dkg riža, 5 dkg masla, eno čebulo, poldrugi liter zelenjadne juhe, cvetačo, grah, sol in po možnosti 5 dkg parmezana. Riž duširaj s čebulo na segretem maslu, zalijemo z zelenjadno juho, kuhamo 30 do 40 minut, še vročega naložimo v okroglo pekačo, pustimo na toplem in zvrnemo na toplem krožnik. V vdolbino položimo kuhano cvetačo, polijemo z omako (paradižnikovo ali masleno), obložimo z vencem dušenega graha in prisemo na mizo.

Potica iz enotne in koruzne moke. Popari v skledi pol litra koruzne moke s pol litra slanega vrelega kropla in vse s kuhalnico dobro zmešaj. Ko se nekoliko ohladi, prideni en do dva dkg droži, namočenih v treh žlicah toplega mleka ter tri četrt litra enotne moke in vse dobro razvaljaj in namaži s poljubnim nadevom. Zelo dobro je, če imaš v ta namen kaj ocvirkov.

Drobni nasveti

Orehov bo treba za velikonočno potico. Morda jih še kje hranimo, pa so že stari in grenkega okusa. Kaj storimo? Polijemo jih s krompom, v katerem naj se shladijo. Potem so kolikor toliko spet okusni.

Pri cvrenju mast ne brizga, če damo vanjo košček krušne skorje. Mast je zelo okusna, ako damo pri cvrenju vanjo materino dušico in sicer samo majhno vejico, ki jo po kratkem času vza-

mrtev. Vse to je torej hotel gospod Thomas izčrpno razložiti Eliju, toda ta ga kar ni pustil do besede. 'Vse vem,' je prekinil dušebrižnika, 'Gospodov glas v divjini mi je razodel, kako je z mojo ženo in Geofreyem Montpellerjem.' In zdaj vas vprašam, gospod Filip, ali ni to spet pravcati čudež? In dalje je Eli rekel Thomasu: 'Ako jo poželi, naj jo ima. Toda nikoli več naj ne prestopi mojega praga in nikoli več naj se ne dotakne mojih otrok.'

'Gospa Makersova je izpovedala, da hoče Geofreya za moža, naj se Eli vrne ali ne. In je zapustila Elijevo hišo in šla h gospodu Montpellerju. Toda nikdo v Zionu ni hotel sprejeti obeh grešnikov. Tisti dan, ko smo našli ubogo kobilo Bluey, je gospod Dixon izročil gospo Makersovi vaše pismo. In zaradi tistega, kar ste bili tam napisali, je prišla gospa Makersova k nam in je vprašala, če bi mogla z vami govoriti. Ko smo ji rekli, da vas trese mrzlica, je menila, da ste vi njen edini prijatelj in če bi pač smela z gospodom Montpellerjem pri nas stanovati, dokler se mu rana na glavi ne zaceli in dokler ne vesta, kaj naj zdaj početa. Toda Judita jo je napadla kakor divja mačka. Rekla je: dokler je ona, Judita, pri hiši in dokler vi, gospod Filip, ležite tu gori bolni in nezavestni, naj ji gospa Makersova kar ne pride čez prag... Tako gospod Filip, zdaj sem vam pa vse povedal.

'Se besedo, Andy. Kje sta zdaj gospa Makersova in gospod Montpeller?'

'Na pol poti proti Salemu,' je rekel. 'Nikdo ni maral obeh strpeti pod svojo streho, kakor sem vam že rekel. Ob takem sta torej ostala v občinski hiši, dokler si ni gospod Montpeller nabavil dveh konj Petnajst zlatih gvinej je moral plačati za vsakega. Potem sta odjezdila. Prav zaljubljena sta, to se jima je videlo. Bila sta videti srečna kakor otroka in gospa Makersova je nosila pod plaščem obleko, ki je nisem bil še nikoli videl na njej, bila je take barve kakor murve pri nas doma in njeni lasje so bili vsi skodrani. Nosila se je kar tako očitno.'

'Dobro, Andy, zdaj lahko greš.'

'Kaj ne, gospod Filip, saj vas nisem razburil, kakor se je bala Judita?'

Za izobrazbo naših gospodinjskih pomočnic

'Razmerje med gospodinjo in pomočnico je še vedno kočljivo zadeva. Najsi deklet v družini že daj časa vestno izpolnjuje svoje dolžnosti, jo gospodinja še vedno ima za potrebno zlo v hiši, kar gotovo ni zavidanja vrednost.' Tako se je bralo v 'Slovenskem narodu' 13. t. m. Seveda gospodinje hočejo imeti tako vdane, vestne in zanesljive pomočnice, kakršne so bile pred desetletji. Služkinje si pa želijo imeti tako skrbne in uvidevne gospodinje, kakršne so bile tedaj.

To je pravda, ki se vleče že desetletja ter se vedno bolj zaostruje. In vendar to tarnanje nič ne pomaga. Stari časi s starimi navadami so minili. Novi vek nujno zahteva preureditve. Kakor se v vseh strokah in poklicih zahteva več učenja in izobrazbe, tako je to potrebno tudi za služkinje. Vendar je še nekaj gospodinji, ki taki izobrazbi oporekajo, odsvetujejo, da jo celo ovirajo, ker so mnenja, da bo potem še slabše, kar pa ne more biti res. Dekleta sama si pa ne znajo pomagati, četudi imajo v ta namen svojo organizacijo. V četrdesetletjih niso dosegla potrebnih uspehov.

Leta 1909. sem v pogovoru z velikim organizatorjem dr. Jan. Ev. Krekom prosila, naj vendar tudi našim službujočim dekletom pomaga, da dobe potrebno organizacijo. Dr. Krek mi je odgovoril: 'Prav, da ste prišli vi, ker vas že poznam od prej. Večkrat sem že mislil na ta stan, kjer ni vse v redu, pa nisem vedel, kje naj bi prijel. Poselski redi so slabi, Pravnega varstva nimajo. Tudi bolniško in starostno zavarovanje in še mar-

memo ven ter nasujemo v mast zvrhano žlico sladkorja (za 5 kg masti). Pozneje pridamo še olupljeno zrezano jabolko in majhno čebulo. Tako mast počasi cvremo in pri tem mešamo.

Namrzel krompir izgubi sladkobo, ako ga pristavimo v mrzli vodi. Ko začne vreti, takoj vodo odlijemo, damo krompir v nov krop in dokuhamo.

Prismojeno mleko popravimo, ako ga postavimo v posodo z mrzlo vodo, ali damo vanj košček oglja v vrečici, ki jo poddržimo v njem.

Zitno kavo ali cikorkijo dajemo vedno v mrzlo vodo, da se dobro prekuhata. Kuhamo počasi, da le malo vre in sicer deset minut, naker odstavimo in zalijemo zmrzlo vodo. Pravijo, da kava bolj diši, ako damo vanjo zrnce soli, preden jo nalijemo v skodelice.

Ceneno maslo. Presno maslo pretopimo, da je rumeno. Za polovico njegove teže pridamo v mleku scvrtega loja, namesto tega pa je zelo dobra tudi raztopljena margarina ali druga umetna tolišča. To mešamo, dokler se ne shladijo. Diši kakor pravo maslo, je pa cenejše.

Voda, v kateri smo kuhali olupljen in dobro opran krompir, kakor tudi voda, v kateri smo kuhali zelenjavo, je izvrstna za vse juhe in omake, za zalivanje mesa pri parjenju in dušenju, pa tudi za govejo juho.

sičesa drugega potrebnega ni. Organizacija je potrebna, toda kdo naj bi jo vodil? V vsakem drugem poklicu so mošči sodelavci, ki so v vodstvu organizacije vztrajnejši, le služkinje so same ženske in še te premalo izobražene. Organizacijo voditi ni lahka stvar. Vodstvo mora svojstvo dotičnega stanu prav dobro poznati in se v stvar poglobiti. Pa pride vmes še mnogo drugih težav in nepredvidenih zaprek. Težko je svetovati. Dekleta sama so premalo izobražena. Moških voditeljev iz svojega stanu nimajo. Duhovnik — ne vem, da bi mogel. Po mojih mislih ne bi mogel. Če bi jaz takrat še živel, ko bi z vašo organizacijo pričele, in če bi me vprašale, ali bi vam jaz pomagal...? Čeprav organizacijsko delo že poznam, ne bi tega sprejel, ne bi mogel. Svetujem vam pa, da imate kljub temu vedno kakoga svetovalca, ki bo potreben v kočljivih zadevah. Poskušajte, pomagajte si same. Stvar bo zelo težka. Počasi bo morda šlo, ampak povem vam, da v dvajsetih letih dela ne boste še nič dosegle. Morda v tridesetih letih ali pa še ne. V nemar pustiti pa ne smete. Vztrajajte, vedno dregajte! Kadar se popolnoma ustavi, malo počakajte in spet začnite; če drugače ne gre, pa s pomočjo časopisja, saj vaša stvar je le stanovska in ne politična. Pišite, pišite, na pisanje se skoraj vedno kdo oglasi, ki se zavzame za stvar in rad pomaga — to vem iz lastne skušnje. In še eno vam priporočim: kakor hitro bi dobile organizacijo, bo takoj potrebna izvežbana tajnica, ki dobro pozna služkinjski stan, najbolje eno iz teh vrst, ki ni bila odvisna od izvolitve, ker rade pridejo zveščnjave, ampak bi morala biti imenovana od glavnega delavkega vodstva. Taka tajnica bi imela nalogo, voditi vse društveno delo. Povem vam, če ne boste imele takega vodstva, organizacija ne bo mogla dobro uspevati, ker je nujno potrebno, da je nekdo tu, ki se poglobi in žrtvuje za delo.

Ustanovite organizacijo najprej v Trstu, potem kmalu še v Ljubljani!

Skupna poselske zveze se je v Trstu ustanovila v maju 1910., v Ljubljani pa jeseni 1919. V prvih letih svojega obstanka je organizacija po vzorcu drugih delavskih organizacij imela v načrtu izpeljati skrajšanje delavnega časa in povišanje plače. Opomnila sem takrat, da se bo pri služkinjah dalo to težko izvesti, ker je v prvi vrsti potrebno nuditi več stanovske usposobljenosti, potem bo ono šlo laže in samo od sebe, po sposobnostih. Potrebni so poučni tečajji. Za odgovor sem dobila: da ostanejo pri svojih skedih in zahtevah, saj se služkinje še nikdar niso učile za službe in se tudi zdaj ne bodo. Tako se je načelo vprašanje, ki je danes še bolj važno kakor je bilo takrat — vprašanje stanovske izobrazbe naših gospodinjskih pomočnic. O tem se prihodnjic natančneje pogovorimo.

Salezija.

'Prav nič, Andy, prav nič, hvaležen sem ti, da si mi vse tako lepo povedal.'

'Pojdi, Andy... pojdi brž, preden pred tvojimi očmi ne bruhnem v jok, preden divje ne vzkliknem in ne udarim s pestmi po blaznah, preden...'

Tedaj sem zaslišal Andyjev glas: 'Zdaj pa grem k Mikeju in mu povem, da ste spet vstali, gospod Filip. Boljšega sporočila mi ne morem prinesiti.' Ves srečen je odrinil.

Negibno sem obsedel na robu postelje. Toda komaj sem skušal spraviti svoje misli nekoliko v red, je že Judita odprla vrata in pokukala v sobo. Njen obraz je zrcalil skrb in olajšanje v enemu.

'Andy mi je rekel, da vam je o vsem pripovedoval.'

'Zakaj pa ne?'

'Ne jemljite si tega preveč k srcu.' Njenega blágo tolažilnega, nežnega glasu zdaj nisem mogel prav prenašati.

'Kaj pa naj bi bilo tako težkega?' sem jo trdo vprašal. 'Ti imaš torej Elijeva dvojčka spodaj v kuhinji?'

'Nu, nekdo ju je pač moral vzeti k sebi. Kako naj bi ubogi mož skrbel za oba! Keziah se je ponudila, da ju vzame k sebi, toda tega Eli ni maral.'

'In kaj naj se zdaj zgodi z otrokoma?'

'Gospa Lomaxova, Viljemova vdova, se preseli k Eliju, da mu bo gospodinjala. Dobro bo skrbel za otroka; morda že zidajo sobo zanj. Toda vi morate spet leči, gospod Filip. Toplo vas bom odela.'

Pokorno sem ubogal, le da bi bil brž sam. Toda, ko je Judita odšla in me je začela toplina postelje uspavajoče obdajati, se mi je zazdelo, da ne smem niti za trenutek obležati leno zleknjen. Menil sem: ako zdaj popustim in se vsemu pokorim, bom docela zlomljen in bo konec z menoj. Morda bi znorel, če bi takole tiho ležal...

Spet sem vrgel odeje s sebe, segel po čevljih, jih obul na boso nogo in vstal. Ves sem bil okorel in v ušesih mi je šumelo in bučalo pa vendar se mi je posrečilo, da sem — držeč se za končnico postelje — vzel iz omare vse, kar sem potreboval. Izbral sem svežo srajco in mašno obleko.

Mojster Jakob

Na svetu so ljudje, ki jih ima vsakdo rad. Ker so prijazni, ker so dobrotni, ker so pametni — kdo bi mogel prav vedeti, zakaj! Zato vsakdo najde temu posebni vzrok. Tak človek je bil tudi čevljarški mojster Jakob.

Mojster Jakob še ni bil star. Bil je v najlepših letih. Imel je zelo dobrosrčno ženo. Toda otrok jima Bog ni dal. Sosedje so imeli mojstra Jakoba radi. Posebno pa so ga ljubili otroci. Vselej je kak otrok ždel pri njem v delavnici. Najbolj pa je mojster Jakob imel rad sosedovo majhno, kodrolaso Marijico. Sklenila sta prijateljstvo ob vrabčku, ki je padel iz gnezda. Vsak dan sta se sabavala. Ko je Marijica nekoč pripovedovala, da zna njen oče izdelovati krožnike in lepe kozarce, je rekel mojster Jakob:

»Kaj misliš, da znam jaz samo čevlje krpiti! O ne, jaz znam še marsikaj drugega. Boš videla, kaj vse jaz znam.«

In mojster Jakob je šel in vzel dve hrastovi palici, vrezal dve deščici in je to poklonil Marijici za njen sedmi rojstni dan.

»To so hodulje, kakršnih ne boš spet lahko dobila,« je rekel mojster Jakob, vidno vesel svojega dela. »Te bodo držale kakor železo.«

Marijica je izpočetka onemela, tako je bila presenečena. Že dolgo si je na t'hem želela hodulje. Objela je svojega prijatelja. Šele naslednji dan mu je rekla: »Hvala lepa, mojster Jakob.«

Vsak dan se je Marijica sprehajala na hoduljah pred delavnico. Brž se je naučila dirkati na njih in poskakovati na eni nogi. In mojster Jakob ji je zadovoljno kimal skozi okno: »Vidiš, moje hodulje vse preneso.«

Sedem let se je sprehajala Marijica na hoduljah pred čevljarjevo delavnico. Dirkala je in poskakovala na eni sami nogi.

Potem je lepega dne vprašala: »Striček Jakob, ali si kaj hud?«

»Zaradi tebe pač nikoli,« je prijazno odgovoril. »Ali tudi ne boš hud, če ti kaj žalostnega povem?«

»Tudi tedaj ne.«

Marija ga je prišla za roko: »Mojster Jakob, jaz ne smem več tekati po hoduljah. Sem že prevelika. Podarim jih sestrici Milki.«

»Dobro,« je prikimal mojster Jakob in se je prav zadovoljno nasmehnil. »Da, da, moje hodulje so čvrste kakor le kaj.«

Zdaj se je mala Milka sprehajala na hoduljah pred čevljarjevo delavnico. Kmalu se je znala sukati v taktu valčka in je poskakovala celo čez stopnice. Mojster Jakob je prikimal skozi okno: »Lejte si no, kaj vse vzdržijo moje hodulje! Na sencih je imel že sive lasje.«

Šest let se je sprehajala Milka pred njegovo delavnico, plesala je in poskakovala. Potem pa je lepega dne vprašala:

»Striček Jakob, ali ste zelo žalostni?«

»Jaz nisem nikoli žalosten.«

»Veste, jaz ne smem več skakati na hoduljah, sem že prevelika.«

»Nu, Milka, jih boš pač dala bratcu!«

In bratec Francek se je zdaj sprehajal po cesti na hoduljah. Kadar se je tega naveličal, so njemu in prijatelju pri igri služile za sulci in so se razvijali strahoviti boji. Mojster Jakob je gledal skozi okno in je začudeno nasmehnan majal z glavo: »Kdo bi si bil mislil, da moje hodulje toliko izdržijo! Njegovi lasje so bili zdaj kratko ostrizeni in sivi čez in čez.«

Ko je bratec Francek začel nositi dolge hlače, se je nekoga dne spet zgledala Marija in je vprašala: »Ali ste kaj veseli mojster Jakob? Glejte, kaj imam!«

Mojster Jakob se je zelo, zelo razveselil. Sklonil se je k drobnemu bitju, ki je stopicalo ob Marijini roki in ji je bilo ime Lizka.

»Nu, Lizka, zdaj boš pa kmalu ti dobila moje hodulje.«

In Lizka jih je res kmalu dobila. Ni prebivala v sosesčini, prišla pa je skoraj vsak dan na hoduljah mamo čevljarjevo delavnico, da je pokazala, česa vsega se je že naučila. Mojster Jakob je gledal skozi okno. Nič več ni prikimal, samo tih se je še smehljaj. Lasje so bili bel kakor sneg. Hrbet se je upognil. Roke so se začele počasi tresti.

Sedem let je Lizka imela hodulje. Potem jih je odstopila svoji mlajši sestrici. Mojster Jakob je odložil šilo in kopito. Sedel je na klopi pred hišo. Božal je Liziko, božal je njeno sestrico, božal je rakave hodulje. Oči so mu že opešale, toda še je v njih sijala radost.

Pa je umrl star, siv sosed. Bil je Marijin očka, Lizkin dedek, Marija, Milka in brat Francek so prišli pospraviti očetovo stanovanje. Na podstrešju so našli cel kup stare ropotije.

»Spravi to stran,« je rekla Marija. »Stari mojster Jakob tega ne sme videti. Ne sme videti toliko polomljenih hodulj. Srce bi ga bolelo. Mi vsi pa ga vendar imamo tako zelo radi!«

(Klaus Back)

Če Slovenci ne bi kadili —

Nikotin je strup v pravem pomenu besede. Nikotinizem — uživanje nikotina — pa je strast v pravem pomenu besede. Sicer to vsakdo ve, vendar na splošno le ni znano, kako učinkovit strup je nikotin. Množina strupa, ki jo vsebuje ena sama cigareta, je močna dovolj, da uniči vsakega človeka. Treba je samo, da iz cigarete, namesto da bi jo pokadili, skuhamo čaj. Pri kajenju se večina nikotina ali uniči z izgorenjem ali se zadržuje v črku, tako da ga telo posrka prav neznamenit odstopok. S cigaretinim čajem pa dobimo skoraj ves nikotin, kolikor ga vsebuje ena sama cigareta: ta množina pa je smrtna za še takega korenjaka.

Kakšne motnje povzročata nikotin v človeškem telesu?

Poljudno bi to povedali tako, da nikotin kvari delo možganov in delo ožilja, ki vodi do delovanja srca in ožilja, dihanja in prebave ter izločevanja. Že samo iz poznanja teh dejstev si vsakdo lahko predstavlja, kakšne morejo biti posledice nikotinizma.

Kdor pokad' cigareto, lahko sam ugotovi, da se je pomnožilo število srčnih utripov. Pa ne le to. Če je bil pred kajenjem lačen, ga je po nekaj dimih minila želja po jedi.

Nikotin v malih količinah učinkuje po tej-le poti: avtonomno živčevje se prekomerno razburi, mala nadobistna žleza pomnoži svoje delo, v kri

vrže večje množine svojega produkta — adrenalina. Tukaj se malo ustavimo. Adrealin spada med one snovi človeškega telesa, ki jim pravimo hormoni. Takih od silne važnih snovi je v telesu še mnogo. Dosti jih še ne poznamo.

Zvišana množina adrenalina v krvi povzroča

dovoz sladkorja iz skladišč v jetrih. Občutek sitosti ali lakote dobivamo razen iz praznega ali polnega želodca tudi iz krvi, ki je nasičena s sladkorjem ali pa je revna na sladkorju. Po dobrem koslu so ravno sladkorji prvi, ki se pojavijo v krvi. Organizem ta sladkor direktno uporablja pri pogonu svojega stroja, odvisni sladkor pa shrani v skladišču za sladkor — v jetrih. Tudi za vskladščenje sladkorja je potreben neki hormon; temu hormonu smo iz posebnih razlogov nadel' priimek »inzulin«, dobro znano zdravilo vsem, ki trpijo na sladkorni bolezn. Pomanjkanje inzulina povzroča, da se sladkor kopiči v krvi, bolnik se začne tresti, postane šibek kot po hudem delu, obenem pa ga obide taka lakota, da bi muhe jedel. Injekcija sladkorja ali močno sladke čaja v trebuhu odpravijo vse težave.

Nikotin in inzulin sta si v človeškem telesu prava nasprotnika, vsaj kar se tiče gospodinjstva s sladkorji. Eden te nasiti, drugi te ogladi. Razlika pa je ta: prvi je strup, ki moti življenjski proces, drugi pa je

Za nekaj trenutkov me je docela prevzel napor, da bi navlekel obleko na svoje ranjeno telo. Naposled sem to vendar opravil, sédel na stol pri oknu in se vdal svojim mislim.

Drevesa v dolini so se zeleno svetlikala na soncu. Z onega brega reke so zveneli udarci kladiva na moje uho; tam širijo hišo, da bo Eli nanovo zgradil svoje življenje, katero je Lindin beg le za kratek trenutek omajal. In tam daleč drži pot v Salem, na katerem zdaj Linda in Geoffrey jezditu novemu življenju naproti.

»Srečna kakor otroka,« je bil rekel Andy. Nu, teh besed sem se pač lahko poveseil. Onadva bosta srečna — mlada, lepa in lahkomiselna, kakršna pač sta. Linda bo Geoffreju vredna občudovanja, vdane strasti, nežnih ljubavnih besed, vsega, česar potrebuje njena zdrav — vsega, česar ji jaz ne bi smel dati. Domislil sem se razgovora z Geoffrejem, ko smo jezдили v boj. Če bi bil moral jaz voliti, ji ne bi bil mogel najti boljšega druga. Geoffrey, to je čuvstven mož in svetovljan... po dolgem omahovanju je razkril svoje srce... srečna zvezda bdi nad njim. Mar bi jaz mogel kaj več zahtevati... celo za Lindo?

Stopinjo za stopinjo, od tistega prvega srečanja v gozdu moje domačije, od Marshalsee do Londona, od Londona do Salema, od Salema do Ziona sem zasledoval pot, koder me je vodila ljubezen. Otožno sem razmišljal o naključju, ki je nanese, da sem se znašel v kužni bolnici, ko je Linda iskala v Eliju opore. Jaz sem jo ljubil, sledil sem ji in se trudil, da bi ji pomagal po svojih skromnih močeh, toda moj trud je bil vselej zaman. Zdelo se mi je, da je vse zapravljeno... Trud bolečine in kri.

Toda ne, vse to mora imeti kak globlji smisel. Ko sem takole sedel pri odprtem oknu in se oziral po cvetoči dolini, sem moral priznati, da je moja ljubezen — najsi tisti, kateri je veljala, ni dosti koristila — mene ki sem to ljubezen dajal, neskončno obogatila. Meni je bila Linda pogum in pobuda. Zavoljo nje sem si bil zastavil naloge, katerih bi se bil morda vse življenje plašil. Zapolnil sem svoj prostor na svetu, kakršen dolikuje možu. Zaradi Linde sem pobegnil izpod nevesele rodne strehe, ubegnul sem nasilju svojega očeta, igu svoje telesne pomanjkljivosti. Zavzel sem mesto, za katero moram biti hvaležen sebi samemu, ne pa morda kateremukoli Ollenshawu,

ki je živel pred bogve kolikimi leti. Imam lasten kos zemlje, ne, ker sem ga dedoval, marveč, ker sem si ga pridobil v potu svojega obraza. Imam zveste prijatelje — to so Mike, Andy, Ralf, Eli — možje ki so mi prijatelji zgolj zato, ker sem jih pridobil zase, ne pa, ker smo kdaj skupaj drgnili šolske klopi ali ker naša posestva mejijo drugo na drugo.

In jaz imam tudi Judito! Doma v Marshalsee bi ji bil nemara vrgeel bakren novčič in naročil hlapcu naj bi dobro pazil na kokoši in na perilo, izobešeno zaradi beljenja, dokler bi se ta ciganska deklica potikala tam naokoli. Tu v Zionu vsaj ni bilo nobenih takih umetnih pregraj. Tu je Judita ženska z rokami, ki radi pomagajo, pa s čvrstim srcem kateremu niti v blaznosti in smrti ne ostanem tuj.

Resnično, moja ljubezen me je obilno nagradila. Linda mi je dala več, kakor se je sama zavedala — ne le poezije, klica pomladi, mesečine zvezd in cvetja, temveč tudi skromno prozo življenja — neodvisnost, domačijo, sočni domači kruh v mojem predalu. Zdaj pa ji je moralo moje srce dati svobodo. Eli ji je pustil prosto pot; jaz moram biti prav tako velikodušen. Vse spono poželenja, vse mreže, ki jih je napletla moja domišljija, se morajo zdaj razrešiti. Niti moje misli se ne smejo vpletati v sožitje Linde in moža, katerega ljubim. Najini računi so poravnani. Poslej mora biti tako, kakor da Linde nikoli ni bilo.

In sem vedel:

Vsenaokrog mene bo življenje v Zionu teklo dalje... in bo globlje, močnejše in bolj bogato. S puško in plugom se bomo dalje borili, kakor se je Eli boril dalje, ko so ga bolečina, blaznost in izčrpanost telebnila ob tla, pa mi je kljub temu žrtvoval poslednjo moč svoje krvi in svojih možgan. In izpolniti moram še oporoko Nataniela Goreja.

Linda je šla iz mojega življenja, kakor je bila prišla... Lepota v oblačilu murvine barve. Tudi brez nje ima moje življenje svoj pomen. Nekaj časa bo rana še skelela, toda bo ozdravela. Potem si vzamem Judito za ženo in imela bova otroke. In če ne za naju, se bo za najine otroke veselo razprostirala divjina in bo cvetela kakor roža.

K O N E C

hormon, to se pravi: snov, brez katere ni življenja. V svetovni vojni je vsaka vojaška uprava skrbeli za dve snovi: za tobak in za alkohol. S tobakom je preganjala lakoto, z rumom pa je preganjala črne misli in slabo voljo nad tako prehrano.

Gospa in gospodične se zatekajo v borbi za vitko linijo k takim metodam. Pri tem ostane manjkata razočarana, ker se vara z mislijo, da sme obilno jesti, če le kadil in ne ve, da nikotin sam na sebi ne hujša, le lakoto pomaga prenašati. Slastno jesti, obenem pa obdržati vitko linijo, je le malokateri usojeno.

Toda na pravo strupenost sedaj še pridemo, Organa, na katerem se nikotin ves izdijva, je srce in arterijska polovica ožilja.

Nikotin krči žile

Esa glavnih strupenih lastnosti nikotina je, da skrčije, oziroma boljše rečeno, da zožuje žile. Seveda ne more zožiti velikih arterij; to se mu posreči šele tik pred najtanjšimi žilicami. Žile se skrčijo, srce mora vbrizgavati kri proti večjemu uporu. V mladosti je tako delo z lahkoto opravljeno. Ko pa se kajenje ponavlja skozi desetletja, kadar pritisnejo leta, nastopi stanje stalno povišanega pritiska; tako stanje pa je huda bolezen, ki danes še vedno in v kratkem času privede do smrti. Srce obnemore zaradi pretežkega dela.

Tudi srčne žile dobe krče zaradi uživanja nikotina. Posledice teh krčev so še hujše ko one v žilah telesa. Bolezen, ki jo poznamo pod imenom »angina pectoris«, je v vsakem primeru smrtna. Ljudje jo poznajo pod skupnim izrazom »srčna kap«. Kar nam napravi to bolezen najbolj strahotno, ni morda nenadna smrt, temveč nečloveška bolečina, ki je v zvezi s to smrtjo.

Ali ne beremo v zdravstvenih statistikah kako obupno naraščajo smrtni primeri, povzročeni od bolnega srca in bolnega ožilja? Ali ni samo po sebi podano, da je nikotin vzrok temu umiranju. Večina onih, ki doživijo 90 let, ki tvorijo vrh drevesa življenja, so ženske. Vedno smo mislili, da so to le moški. Toda ti si pokvarijo srce z nikotinom in alkoholom v moški dobi, medtem ko ženske prečujejo noči v nosečnosti, porodni postelji in ob zibelkah, in si kljub tem naporom ohranijo zdravo srce, ki je glavni pogoj zdravja v starosti.

Zenskam in moškim v opomin

Zenski svet moramo opozoriti, da vzame kajenje svedost z obraza, kar je zopet všeč tistim, ki nočejo izgledati kakor »landpomaranc«.

Posebni moški svet pa smo dolžni opozoriti na hudo openost. Rak pri moških je najpogostejši v želodcu, požiralniku in ne prav redek v grlu. Od vseh rakov bi nam bil nastanek teh rakov še najbolj razumljiv. Pri starih očencih je kaj pogost rak spodnje ustnice, in sicer točno na mestu, kjer držijo svojo pipo. Razni produkti izgorovanja dražijo na enem in istem mestu, posledica je rak. Zakaj ne bi bili upravičeni do suma, da je imenovanih rakovih tvorbi pri kadilcih kriv stalen dražljaj, ki ga povzroča tobakova žilindra.

Vrnili bi se še enkrat k početnim razmišljanjem strasti. Strast je bolezen duše. Ni naš namen držati moralne pridige kadilcem, vendar se nam zdi, da vse škodo, ki jih povzroči nikotin na ožilju in srcu, niso nič v primeri s škodo, ki jo trpi kadilec v uničevanju svoje osebnosti. Osebnost pa je volja, bolj ko razum in čustvo. Kdor se podaja strasti, ta si uničuje voljo, kdor si sam uničuje voljo, ubija samega sebe počasi, toda gotovo. Strast je bolezen volje. Ljudje 20. stoletja so urili razum, na voljo so pa pozabili. Sedaj pa se jih naglej, duhovite slabšice, ki v mislih ali v besedah napravijo revolucije, toda eni sami cigareti se ne morejo odpovedati.

Prav nazadnje naj citatelje opomnimo na

gnotno stran

Bivša dravska banovina je zakadila letno 180 milijonov, potrebovala pa bi letno samo 10 milijonov, da bi vsem jetičnim preskrbela posteljo ne v bolnišnici, temveč v sanatoriju.

Naenkrat se ti pokaže socialno vprašanje z druge strani. Saj predstavlja 180 milijonov za slovenske narodno gospodarstvo tako ogromno vsoto, da bi z njeno pomočjo lahko namah odpravili vse nedostatke v naši družbi. Nikomur ne bi bilo treba gladovati, vsi bi bili lepo oblečeni, najrevnejši bi stanovali v vilah s kopalnicami in hladilniki, da o posteljah za vsakega sploh ne govorimo. Ceste bi zgradili široke in ravne in naše bolnišnice bi bili luksuzni sanatoriji. In vendar se tega pri nas nihče ne zaveda. Pa ne samo to! Potrošnja tobačnih izdelkov žalibog skokoma raste.

Konečno izdatki za nikotin niso edini, ki bi jih narod lahko ne le brez škode, temveč z veliko koristjo opustil. Omenjamo jih na prvem mestu zato, ker napravijo največ gnotne škode, največ škode na zdravju in ker ne prinesejo niti ene koristi v zameno. Najvažnejši argument proti kajenju je za nas še ta, da v vsej ožji domovini ne pridelamo niti 1 kg tobaka in je torej 200 milijonov, ki jih vsako leto pokadimo, za nas čista zguba.

Vsak, ki mu je mar usoda Slovencev, bo s podpisom na protikomunistični spomenici pokazal, da obsoja narodne odpadnike, komunistične zločince.

Slovenska žena - samaritanka v svojem domu

Pred dnevi je izšla »Zlata knjiga za dekleta in žene«, ki vsebuje razne koristne nasvete. Povzeli smo naslednje kratke poglavje.

Znano nam je, da je žena najboljša, najpotrpežljivejša negovalka v primeru bolezni. Nobena roka ne poboža tako mehko kakor ženska. Kako nam je dobro delo, ko nas je naša mamica ali teta pobožala in nas tolažila. Zato je velike važnosti, da ima žena vsaj malo znanja o negi bolnika ali o prvi pomoči za primer nesreče. Mnogo je žen, katere ne morejo videti krvi ali bljuvanja. Z ljubeznijo se da vse prenašati, posebno, kadar se gre za naše drage. Vsaka pametna gospodinja ima doma malo omarico z najnujnejšimi zdravili, obvezami in raznimi čajji.

Nespametno in nevarno (posebno za otroke) je, ako pušča gospodinja po vseh kotih raztresene razne stekleničice z zdravili in morda celo s sredstvi za pokončavanje mrčesa. Koliko nezdgo se je že pripetilo s tako brezbriznostjo in malomarnostjo! Velika napaka je tudi ta, da se hranijo zdravila od ozdravelih družinskih članov ter da se ta v potrebi dajejo drugim. Pomniti moramo: kar enemu koristi, drugemu škoduje, kakor tudi, da morajo biti zdravila vedno sveža. Kar je dobro za odraslega, malemu škoduje. Zato ponavljamo: po končani bolezni proč z raznimi ostanki zdravil, pač pa stekleničice, ki jih dobro očistimo, lahko spravimo. Lepa in nadvse koristna navada je tudi, da zapišemo na stekleničico ali škatlico ime bolnika, tako da je vsaka pomota že vnaprej izključena. Predvsem pa naj naše gospodinjne ne poslušajo raznih nasvetov za bolj ali manj koristna in preizkušena sredstva raznih izkušenih že-

nic in padarjev, ker taka padarska sredstva škodujejo, ne koristijo pa nič. Zato ne štedite z denarjem za zdravnika!

Nikakor ne nasprotujemo čajem in tako imenovanim domačim sredstvom, ki izhajajo od matere narave, toda biti morajo res učinkovita in jih smemo uživati samo po zdravniškem navodilu. Mnogo je rastlin, ki so jako strupene, čeprav lekovite. Torej, drage žene samaritanke, bodite res previdne pri njih uporabi.

Kako je treba ravnati z bolnikom, bi morala že po svoji naravi vedeti vsaka žena. Kratko in jedrnatno povedano: kakor z otrokom. Kakor otrok, tako si tudi bolnik ne zna in ne more pomagati. Zato je ženina sveta dolžnost, da mu z vsem pomaga.

V splošnem naj se upoštevajo naslednja zlata pravila: Bolnika moramo dati brezpogojno v najbolj zračno in svetlo sobo. Pripraviti mu moramo udobno in predvsem čisto ležišče. Nikdar ne smemo pokazati nepotrpežljivosti ali nevoľje. Zdravila mu dajemo po zdravnikovi določbi in ob točni uri; nikoli prej, ne pozneje. Prijazna beseda in mil pogled sta najboljše zdravilo. Ako bolnikovo stanje dopušča, moramo z njim kramljati in ga ne smemo pustiti samega, ker samota ubija duševno razpoloženje, ki je viden činitelj za ozdravljenje. Nikoli ne smemo dopuščati predolgih obiskov ali pa bolnika vznemirjati z razburjivimi novicami. Strogo moramo paziti na svojo in predvsem bolnikovo snago. Ustrašiti se ne smemo nobenega napora. Streči bolnikom ni samo naša sveta dolžnost, marveč tudi telesno delo usmiljenja. Največji strošek, ki jih imamo z zdravljenjem, so nasproti zdravju, ki ga dosežemo, je malenkost. Z vrujenim zdravjem je vse poplačano.

Kaj je najvažnejše pri ureditvi zaklonskega?

V ožjem nevarnostnem okolju mesta Ljubljane so hišni gospodarji z večino že povsod uredili hišna zaklonska. Ta zaklonska pa niso povsod zadosti varno in smotno urejena. Glavno načelo pri ureditvi zaklonskega je čim večja varnost za življenje ljudi. Drugo pa je to, da so zaklonska poleg tega še čim bolj udobna in pripravna za bivanje.

Pri ureditvi zaklonskega je zato v prvi vrsti treba paziti na izbiro prostora za zaklonsko. Nevalje na zanesljivo zavarovanje proti rušenju in zračnemu pritisku, obenem pa tudi na zavarovanje oken proti drobcem in izstrelkom poleg tega pa tudi na napravo in zavarovanje zasilnega izhoda.

Pri izbiri prostora velja predvsem načelo, da so relativno najvažnejša zaklonska ona ki so urejena v kletnih prostorih, torej čim bolj pod zemljo. Prostor v kleti mora biti izbran tako, da je dohod čim bolj neposreden to je: da je vhod v samo zaklonsko že po svoji naravi leži zavarovan proti direktnemu zračnemu pritisku. Samo tam, kjer v hiši ni mogoče urediti zaklonskega v kleti ali ni mogoče najti zavetja v kakem drugem zasebnem kletnem zaklonskem v neposredni bližini, le treba za zaklonsko izbrati primerne prostore v pritličju, seveda predvsem v notranjosti stavb ki niso direktno izpostavljeni zunanemu učinku zračnega pritiska. Sicer pa morajo biti v tem primeru zunanje stene zavarovane s primernim nasipom.

Toda ni še dosti da je za zaklonsko določen kak kletni prostor. Ta prostor je treba tudi primerno izgraditi in ojačiti. Zlasti glede podpiranja so mnenja laičkov različna. Najbolje je, če je vsaka zaklonska klet podprta ter ima opažen strop. Na vsak način pa je to potrebno pri več ko enonadstropnih stavbah. Pri pritličnih in enonadstropnih hišah podprtje ni nujno potrebno, če je strop kleti iz železobetona ter so stropovi solidno narejeni in dimenzionirani s tako varnostjo, da sami zdrže težo ruševin hiše. Podpiranje tudi ni nujno potrebno, kjer so oboki iz opeke, če so stavbe samo pritlične — pač pa mora biti pri eno- in večnadstropnih stavbah tak obok trdno podprt, ker sam ne vzdrži teže ruševin, posebno če bi bil neenakomerno obremenjen.

Zavarovanje z opaženim stropom in podporami služi zaščiti pred ruševinami lastne stavbe. Pri zavarovanju zaklonskega proti učinku zračnega pritiska pa velja, da je normalno masivno betonsko zunanje zidovje delno ali v celoti v zemljo izkopane kleti toliko odporne, da vzdrži stranski zračni pritisk. Pač pa morajo biti odprtine v območju zaklonskega obvarovane s tem, da jih zazidamo ali zavarujemo. Te odprtine, ki ne služijo za zasilne izhode, je najbolje zava-

rovati tako, da jih zazidamo z zidom iz opeke 30 cm jakosti ali pa obložimo z usločnimi betonskimi kladami 15 do 20 cm jakosti. Nadalje jih je mogoče zaščititi s pomočjo gramoza 40 cm ali peska 50 cm jakosti najbolje v trdnih lesenih zabojih. Naposled je mogoča zaščita odprtín z vertikalno leseno steno tesno gajočih tramov 20 cm debeline. Seveda morajo biti te naprave dobro podprte povezane in zasidrane ter morajo pokriti ne le odprtino samo, temveč morajo segati vsaj še 20 do 30 cm nad te odprtine. Poudarjamo, da je med naštetimi primeri najuspešnejše zavarovanje z usločnimi betonskimi kladami, kakršne vidimo tudi že v Ljubljani n. pr. v Krževniški ulici. Tako zavarovanje je najboljše zlasti pri okenkih ali drugih odprtinah zaklonskega, ki leže vertikalno in nad zemljo, torej tam, kjer lahko deluje zračni pritisk neposredno v prostore zaklonskega.

Posebno pazno moramo posvetiti zasilnim izhodom. Pri teh izhodih moramo računati z možnostjo, da se ljudje v zavetju sami rešijo z oklepa ruševin, če zunanja pomoč ne more biti takoj na mestu, na kar moramo pri večjem napadu računati. Zasilni izhod mora biti narejen tako, da skozi njega neposredni zračni pritisk v zaklonsko ni mogoč, obenem pa moramo tudi zagotoviti, da se je mogoče izmed ruševin izkonati skozi ta zasilni izhod. Prvo doseženo s tem, če zasilni izhod ni v glavnem prostoru zaklonskega, ali pa če odprtino zavarujemo z varovalno steno zunaj ali znotraj stavbe, kakor je pač mogoče. Drugo pa dosežemo z napravo zasilnih pristreekov in tramov, ki so primerno podprti in zasidrani, kakršne so si omislili že nekateri gospodarji v Ljubljani. S tem je zasilni izhod neposredno zavarovan, da nas ne morejo zasuti ruševine hiše, obenem je pa olajšano delo odkopavanja. Če je pristreek narejen iz stene tesno se prilagajočih tramov 20 cm močnih, bo zasilni izhod zavarovan tudi še proti drobcem in izstrelkom ter deloma proti učinku zračnega pritiska, vendar pa mora ta poševna stena na obeh straneh segati čez odprtino izhoda.

Dobro je če je več zasilnih izhodov v raznih delih poslopja. Posebno priporočljivi zasilni izhodi pa so kletni proboli v strnjem stavbnem sistemu, kar še posebno olajša reševanje iz zasutega zaklonskega.

Na vse navedene okoliščine moramo pri ureditvi hišnih zaklonskih paziti s posebno vestnostjo. Samo če bodo ti temeljni pogoji izpolnjeni, bo zaklonsko ustrezno namenu, torej zavarovanju življenja prebivalcev hiše. Seveda pa moramo misliti tudi na potrebno stransko opremo, orodje, vodo, klopi, razsvetljavo in zdravila za prvo pomoč.

DOMAČE NOVICE

Kako nabiramo in sušimo zdravilne rastline

V zadnji številki »Domovine« smo zaključili opise naših domačih koristnih, zdravilnih in strupenih rastlin. Naj sledi za letošnje nabiranje še nekaj potrebnega pouka!

* Zatemnitev od 19. do 5. ure! Od 19. t. m. do nove odredbe se morajo upoštevati predpisi o zatemnitvi od 19. do 5. ure.

* Jutranji potniški vlak iz Ljubljane proti Trstu odhaja od 19. t. m. dalje ob 5.30 in ne več ob 6. uri, na kar opozarjamo potujoče občinstvo.

* Smrtni kazni za tatvine ob zatemnitvi. Tatvine, ki se izvrše z izrabo zatemnitve, se na operacijskem ozemlju Jadransko Primorje, torej tudi v vsej Ljubljanski pokrajini, brez izjeme kaznuje s smrtjo. Za izvedbo postopka je pristojno posebno sodišče za javno varnost. Te izvršilne določbe so stopile v veljavo z vzvratno močjo od dne 1. februarja 1944.

* Socialni dodatek na kinematografske vstopnice je uveden od ponedeljka 20. t. m. dalje v Ljubljani. Cena vstopnice do vključenih 3 lir ima davčni dodatek pol lire, do vključenih 5 lir 1 liro, do vključenih 7 lir 1.50 lire, vstopnice nad 7 lir pa 2 liri. Ves dodatek gre v prid zvišanim izdatkom mestne občine za socialno skrbstvo.

* V Novem mestu je umrl nagle smrti splošno znani dentist Filip Ogrič. Že delj časa je kazal znake duševne zmedenosti. Pokopali so ga v četrtek, 16. t. m.

* Poštna hranilnica v Ljubljani izplačuje na podlagi odobritve šefa Pokrajinske uprave na svojih blagajni vsem vlagateljem hranilnih knjižic b'vše Poštne hranilnice v Beogradu, ki imajo svoje stalno bivališče oziroma sedež v Ljubljanski pokrajini in so svoje vloge prijavili v letu 1941., tudi za mesec marec kvoto po 2500 din, oziroma 950 lir. Vlagatelj, ki niso v januarju in februarju t. l. dvignili odobrenih kvot, jih lahko dvignejo poleg gornje kvote, ki je odobrena za mesec marec; skupno torej prejmejo 7300 Din, oziroma 2090 lir.

* Najvišje cene za trboveljski premog so naslednje: kosovec 320.48 lire franko Zalog, odnosno 420 lir franko skladišče trgovca; kokovec 297.30 lire franko Zalog, odnosno 393 lir franko skladišče trgovca; orehovec 249.70 lire franko Zalog, odnosno 338 lir franko skladišče trgovca; grahovec 225.20 lire odnosno 310 lir; zdrob 189.82 odnosno 270 lir. Pri oddaji premoga franko vagon postaja Ljubljana se gornje cene (franko skladišče trgovca) znižajo za 25 lir pri toni. Tehtarina in državna taksa pri dobavah javnim ustanovam se računajo posebej. Gornje cene so stopile v veljavo 1. marca 1944.

* Prepoved iskanja zavetja med letalskim alarmom po parkih in gozdovih. Ugotovljeno je, da mnogo občinstva ob letalskem alarmu hiti v ti voljski park in dalje v rožniški gozd, kjer nezaščiten in nemoteno hodijo okrog, namesto da bi iskali zavetja v domačem ali javnem zaklonišču. Večkrat je bilo že opozoreno, da po parkih in gozdovih ni nikake varnosti pred bombnimi napadi, zlasti pa ne pred razsežnostjo učinkov zračnega pritiska, drobec, eksplozivni bomb in pred izstrelki obrambnih baterij. Ker pa ta opozorila niso zadostovala, bo uprava policije v bodoče sproti slehernemu, ki bi med letalskim alarmom nezaščiten hodil po Tivoliju, rožniškem gozdu in po podobnih krajih, postopala kot s kršilci zaščitnih predpisov ter je bilo zato varnostnim organom ukazano, naj vsak tak prekršek brezpogojno naznanijo. Zato občinstvo še enkrat opominjamo, naj v interesu lastne varnosti in upoštevanja zaščitnih predpisov vestno upošteva tudi prepoved kretanja po parkih in gozdovih med alarmom.

* Zazidan zaklad v kleti. Industrijec Alojzij Zvebernik in učiteljica Jordana Šebenik sta odšla za nekaj časa iz Gorice. Za vsak primer sta se odločila shraniti nekatere svoje stvari v kleti hiše št. 272 na Solkanski cesti. Najela sta zidarja, ki je kletne prostore primerno zazidal. Te dni pa so se pojavili tatovi, ki se jim je posrečilo, da so vdrli skozi vrata do dragocenega zaklada. V dveh zabojih sta bili med drugim dve harmoniki, 4 pari čevljev, veliko perila in obleke, razen tega večja količina konjaka, 2 para moških čevljev in večja množina ženskega ter moškega perila. Tudi kolo je izgnilo. Policija poizveduje za storilca.

* Obvezna vrnitev živiliških nakaznic za čas zdravljenja v bolnišnici. Po nalogu višjega oblastva morajo vrniti živiliške nakaznice vsi bolniki, dokler bivajo v zdravstvenih zavodih. Zato pozivamo vse prizadete, da prineso še ne izrabljene ali delno izrabljene živiliške nakaznice MPU-ja v Batovo palačo najpozneje do petega dne po odpustu iz bolnišnice. S tem olajšajo delo MPU-ju, da mu ne bo treba pozivati vsakega prizadetega posebej v urad, sebe pa rešijo nevarnosti, da ostanejo prihodnji mesec brez nakaznice. Svojem v bolnišnico odšlega svetujemo, naj na njegovo nakaznico morebiti kupljenih živil ne porabi, temveč jih zanj shranijo, sicer bo ostal vrtniški družinski član brez živil.

Toplo sonce nas večkrat izvabi, da zapustimo mesto in se napotimo v okolico. Marsikdo nabere med potoma to ali ono zdravilno zel, da bo imel doma potrebna domača zdravila. Vendar moramo tudi za nabiranje, sušenje in hranjenje zdravilnih rož imeti nekaj znanja, saj se lahko primeri, da bomo namesto zdravilnega čaja pili le poparjeno slamo, ako ne bomo znali pravilno posušiti in shraniti nabranih zdravilnih rož. Posebno cvetje je silno občutljivo in se pri sušenju, kakor tudi kasneje zelo rado pokvari.

Pri nas raste izredno veliko zdravilnih rož, ki so se pred vojno izvažale tudi v druge države, največ v Nemčijo in Italijo. Seveda je pri tem precej trpela naša flora, saj so po nekaterih krajih popolnoma izginile nekatere zdravilne rastline. Poklicnih nabiralcev pri nas ni bilo, največ so se s to trgovino in z nabiranjem pečali kajžarski ljudje in mali kmetje, ki so nabrano blago pošiljali večjim trgovinam, ki so ga odpremljale naprej. Nekateri pridni nabiralci so si z nabiranjem prihranili kar čedne vsotice denarja; le

* Kadar je alarm ob času zatemnitve, se smejo uporabljati le take ročne svetilke, ki so predpisno zatemnjene. Nedopustno je tudi, da se s temi ročnimi svetilkami sveti naravnost ali navzgor, temveč naj se sveti le pred seboj, to je s svetlobo obrnjena v tla.

* Padli Tržačani. Iz seznama, ki ga je nedavno objavil tržaški tisk, je razvidno, da je v sedanji vojni do lanskega 8. septembra padlo na raznih bojiščih 630 Tržačanov. 1975 tržaških rojakov je v vojnem ujetništvu. Usoda 286 mož ni znana.

* Polzvedovanje. Jelisava Bari, 13 letno dekletce, visoke postave (1.60 m) je odšla 14. t. m. neznanu kam z neko svojo prijateljico iz Ljubljane in se še ni vrnila. Mati vdova, ki ji je Jelisava edini otrok, je javnost zaprosila, da bi ji tisti, ki bi o otroku kaj vedel, sporočil to na njen dom, Podmilščakova 1.

* Najstarejši vodnik na Veliki Klek je umrl. V Heiligenblutu je umrl 89 letni planinski vodnik Janez Rupič, ki je do 72. leta svojega življenja vodil turiste po planinah ter je bil med najstarejšimi vodniki. Ko je bil mož 77 let star, se je še povzpel na Veliki Klek s svojim sinom in vnučkom. Pozneje je obiskal Veliki Klek še enkrat in sicer leta 1936, ko je bil star 82 let. Pot je opravil sam brez spremstva in se je ob tej priložnosti na hribov poslovlil od planinskega sveta. Nešteto je planincev, ki so v Rupičevem spremstvu obiskali Veliki Klek.

* Mladi in stare z užitkom prebra napeto pripovedno knjigo »Brzonožec in Puščica«, ki pripoveduje o usodi dveh belopolnih otrok v indijanskem ujetništvu. Knjigo lahko naročite osebno ali po dopisnici pri upravi »Domovine« v Narodni tiskarni v Ljubljani, dobite pa jo tudi po vseh večjih knjigarnah.

* Roman »Divjina cvetec«, ki je več mesecev izhajal v podlistku »Domovine« in vzbujal zaslužno pozornost, se v tej številki končuje. O priliki bo izšel v ponatisu, da bomo imeli tudi to lepo delo svetovne literature v slovenski knjižni izdaji. V kratkem prične »Domovina« priobčevati v podlistku izvirno slovensko povest. Prinesla pa bo tudi nove domače ertice in prevode. Priporočite »Domovino« znancem in prijateljem, ki se lahko nanjo naroče s 1. aprilom!

* »Kmetovalce«, glasilo naše Kmetijske družbe, je pravkar izšel v dvojni številki za januar in februar. Spet prinaša mnogo sodobnega po uka. Na uvodnem mestu je zlasti zanimiva razprava inž. Bogdana Ferlinca, ki se tiče obnove naših porušenih domačij. Razprava govori o regulaciji naših selišč. Sledi članek inž. J. Zaplotnika, ki poziva vedro in odločno na delo. O poskusnem sajenju krompirja na Selu pri St. Vidu na Dolenjskem obišče poročila inž. Franc Mikuž. »Sejmo oljnate rastline!« nas poziva inž. P. Simončič. O skušnjah z novimi sortami krompirja poročila inž. Zaplotnik. Nadalje čitamo mnogo koristnega pouka o ureditvi in obdelovanju domačega vrta, o podjedovanju telesnih znakov in lastnosti pri naših domačih živalih ter o čiščenju odvodnih jarkov na Barju. Iz zgodovine kmetijstva je vzeta razprava »Naš kmet in kmetijstvo na Kranjskem v dobi po Napoleonovih vojnah (1814 do 1848)«, ki se bo še nadaljevala. Priporočamo vsakemu kmetovalcu in vrtninarju, da sledi pouku v »Kmetovalcu«.

* Želod, zdrav, svež ali suh, kupujemo po najvišjih cenah v skladišču — Alpa, Ljubljana, Vidovdanska cesta št. 18.

škoda, da je sedaj zaradi vojne tudi trgovanje z zdravilnimi rožami precej zastala.

Mnogo zdravilnih zeli si nabere pridni meščani za lastno uporabo, saj si tako prihranijo nekaj denarja in si kopepotoljajo svojo domačo lekarno.

Pri nabiranju zdravilnih rož pa ne smemo ropati gozdov in travnikov, ampak potrgamo le toliko zeli, kolikor jih potrebujemo do naslednjega leta. Da pa se bodo zdravilne rastline tudi glede zdravljenja obnesle, pazljivo prečitajmo naslednja navodila o nabiranju, sušenju in hranjenju.

Dobro posušeno zelišče še enkrat skrbno pregledamo in odstranimo vse, kar ne spada medenj. Cvetje, manjše liste in plodove hranimo, kakršni so, korenine in skorje pa prej razdrobimo ali razrežemo. Zelišča, cele rastline in večje liste razrežemo na manjše dele, da se lažje posuše in so primernejše za hranjevanje. Nikdar pa ne smemo zelišč drobiti!

Posušene hranimo v papirnatih vrečkah, pločevinastih skatlah ali v primernih steklenih kozarcih. Skoraj vse čaje, razen aromatičnih, hranimo v papirnatih vrečkah, aromatične — močno dišče — čaje pa hranimo v pločevinastih posodah. Cvetovi pa se najbolje ohranijo v skatlah iz lepenke.

Na vsak zavojček, skatlo ali kozarec priložimo napis, ki mora vsebovati poleg imena rastline tudi čas nabiranja in če le mogoče še pri katerih boleznih se ta rastlina rabi. Na ta način se izognemo pogostemu premetavanju in iskanju, kar posušeni rožam zelo škoduje.

Vse rastline moramo hraniti na suhem in sračnem prostoru. Vлага bi kaj kmalu uničila zdravilne snovi, ki jih rastline vsebujejo. Prav tako vpliva tudi zatohel zrak zelo slabo in kvarno. Zato je najprimernejše, da si sestavimo posebno domačo lekarno, v kateri hranimo vse zdravilne zeli in druge pripomočke. Prostor zanjo lahko pripravimo v kakšni omari, zidni vdolbini ali pa napravimo primerno leseno omarico.

Zdravilne rože nabiramo ob raznih letnih časih in sicer vedno le ob lepem in suhem vremenu. Čas nabiranja je kaj raznovrsten.

Danes je lahko roža na vrhuncu svoje moči, čez nekaj dni pa je zdravilna moč v njej že močno opešala. Posebno rastline, od katerih nabiramo cvetove, se hitro spreminjajo. Liste in stebila lahko nabiramo ob določenih dneh ves dan, seveda le če je lepo vreme, le proti večeru ne, ko pada rosa. Cveta nabiramo vedno pred poldnem, in sicer, če le mogoče, takoj, ko se rosa posuši. Tedaj so na višku svoje moči. Popolnoma vseeno pi je, kdaj nabiramo plodove, oziroma semena. Skorje dreves nabiramo navadno zgodaj spozadi ali pozimi. Prav tako kopljemo tudi korenine in korenike.

Rastline, ki jih rabimo za zdravljenje, naj bodo še mlade, zdrave, neobjedene in čim bolj oddaljene od potov. Vedeti moramo, kateri deli rastline so zdravilni in koliko jo bomo rabili. Če nabiraš za prodajo, se prej priprčaj, v koliko se vsušijo, da jih boš lahko dovolj nabral. Na splošno nabiramo vse rastline ob času cvetenja, kajti tedaj ima zel največ zdravilnih sokov v sebi.

Tudi sušenje zeli je zelo važne. To so moramo ravnati predvsem po vremenu.

Če je vreme lepo in vetrovno, posušimo nekatere rastlinske dele lahko na soncu (plodove, skorje, korenine) ali pa na topli peči. Nikdar pa ne smemo cvetov ali listov in cvetočih zelišč sušiti na soncu. Sončni žarki bi namreč aromo in esence zdravilne snovi iz cvetov naravnost izgnali, tako zeli bi bile potem maj vredne. Nabrane cvetove raztresemo na primerno deščico ali papir in jih posušimo na senčnem in sračnem prostoru. Čim hitreje so suhi, tem boljši so. Pri sušenju moramo cvetje večkrat obrniti, da se ne vname. Tudi plast ne sme biti debelejša od enega prsta. Prav tako sušimo tudi liste in cele zeli.

Korenine očistimo prsti, jih naglo operemo in sušimo. Lahko pa jih razrežemo podoigcem ali pa napravimo iz njih majhne kocke in lističe. Tako se hitreje posuše. Suhe korenine morajo ohraniti isto barvo ter ne smejo preveč potemneti ali porjaveti. Ko je korenina dovolj suha, je lahko zmeljemo v prašek ali pa jo celo shranimo. Če sušimo rastline na peči, moramo paziti, da ne prekoračimo toplote 50 stopenj Celzija. Pri tej toplini se namreč prično topiti že različne eterična in težka olja, in izgubi rastlina tako na moči. Suhe rastline izgube zelo veliko na svoji teži, skoraj vedno nad polovico. Pri sušenju se moramo varovati vsake vlage, ki bi napoli suhe rastline zopet osvežila. Dvojno sušenje zdravilnih zeli zelo škoduje.

SMEŠNICE



PONESREČENO

»Oh, čutim pač, da se že staram!«
 »Pri tako velikem sinu ste, milostiva, še zelo dobro ohranjeni!«
 »Kaj pa mislite, to je vendar moj mož!«

UMILJIVO

»Ne morete si misliti kako razburljiv šport je šport!«
 »Razburljiv?«
 »Seveda — jaz namreč nimam ribiške karte!«

KAJ BI DAL...

»Tisoč lir bi dal, če bi zvedel, kje je dotični prostor, kjer bom umrl!«
 »Toda, kako kor'it imaš, ako to veš?«
 »Nikdar ne bi šel tja!«

ŠVOJNO

»Kaj, tri in trideset let že ima tvoja žena? Mislim sem, da samo šest in dvajset!«
 »Ne, tri in trideset! Za štiri leta me je ogoljufala sama in za tri ženitni posredovalci!«

VENEMIRLJIVO DELO

»Kaj pa delate ves dan, gospod Cvek?«
 »Ves dan premišljuje, kaj naj začnem!«

BRUGO VPRAŠANJE

»Gospodična Ela, ako me hočete napraviti za najusrečnejšega človeka, vas to velja samo eno besedo!«
 »In koliko denarja?«

MODERNO

»Kako morete držati roke v žepu in gledati, mesto da bi ponesrečencu pomagali?«
 »Bil sem mnenja, da je vse skupaj za filmski posnetek!«

NI VSEENO

— Ali je res, da si imel hujše ošpice kakor tvoj bratec?
 — I, jejeje, stara mama, seveda je res. Pomislil, on je imel ošpice med šolskim letom, jaz pa sem jih imel v počitnicah.

NAGAJIVEO

Pavlek nagaja Mojci:
 — V nogavici imaš veliko luknjo!
 Mojca ogleduje nogavico od vseh strani in se užaljena skoraj razjoče:
 — Saj ni res, tako grdo lažeš!
 Pa se odreže Pavlek:
 — Seveda ima nogavica veliko luknjo, drugače bi je sploh ne mogla obuti.

RAZTRESENOST

Feliks Holländer, najbolj raztresen gledališki ravnatelj vseh časov, je pripeljal neko damo v telefonsko centralo gledališča ter rekel telefonistki:
 »Poglejte dobro to damo! Kadar me bo ona telefonično klicala — sem vedno doma!«

TUJI GOSPOD

K domači okrogli mizi v prijaznem kotu »Pri zeleni žabi« je prisedel tuj gospod, — v sredo med šest stalnih gostov, katerim je postal ta kotiček ugleden in dostojanstven del male, a prijazne gostilne. Bil je to gospod mlajših let in neprisljjenega vedenja, ki je bil očividno vajen mnogo govoriti. Tudi tu se je kmalu vmešal v pogovor. Končno je povedal tudi to-le:
 »Vidite, gospodje, tako naredim vedno: kadar v tujem kraju opravim vse posle, pa na večer enostavno prisedem k stalnemu omizju, — saj je to zelo zanimivo, poznati tuje ljudi in njih mnenja.«
 Stari doktor je pomenljivo prikimal: »Tako, tako. Pa se mi zdi, da vam do sedaj še nihče ni povedal zares pravega mnenja.«

PRIDEN UČENEC

— Torej, kako je bilo danes v šoli, Jurček?
 — Zelo lepo, mama. Gospod učitelj je rekel, da bi morali zapreti šolo, če bi bili vsi učenci taki, kakor sem jaz.

TROJCKI

Potnik Čefon je brzovjavno odpoklican s potovanja, ker mu je žena povila trojčke. Ker pa se je vsled bližajoče sezone mudilo, je obiskal nadaljnje odjemalce šef sam.
 Že prvi odjemalec, h kateremu pride, se takoj informira po potniku.
 Šef da polno pojasnilo, nakar trgovec pripomni:
 »Prav mu je, da bo sedaj vsaj na lastni koži izkusil, kako je, če človek eno naroči, trojno se mu pa dopošlje.«

POTRPELJIVOST JE BOŽJA MAST

»Kako ste storili, gospod Starina, da ste dosegli sto let?«
 »Nič preprostejšega, kakor to! Bil sem potrpežljiv, mladi mož. S potrpljenjem lahko dosežeta vse.«

KDO ZNA ODGOVORITI

Nemški mislec Lichtenberg je poučeval svojo hčer:
 »Dekletce, saj veš, kaj pravi Salomon: Če te vabijo s seboj hudobni mladeniči, ne hodi s njimi!«
 »Očka, in kaj naj storim, če me vabijo s seboj dobri mladeniči?« vpraša zlata nedolžnost.

ZGOVORNI SASA GUITRY

Yvonna Pritempsová, znana pariška igralka in pevka, pripoveduje o svojem nekdanjem zakonu s pisateljem in kritikom Sašo Guityjem:
 »Ko sva bila prvič skupaj, je govoril o meni, na drugem sestanku o nama, na tretjem pa samo še o sebi...«

V SOLI

Učitelj: »Bik in krava je na travniku. Kaj je napačnega v tem stavku, Tonček?«
 Tonček: »Damo moramo prvo imenovati.«

UCITELJ JE VSEGA KRIV

»Ali je res, da je tvoj sinček bolan?«
 »Res je, toda temu je samo njegov učitelj kriv. Pred nedavnim mu je dal na primer nalogo, koliko časa potrebuje, da pojé 23 jabolk, če potrebuje za vsakega pol minute. Moj sinček je začel jabolka jesti, pri devetnajstem sem pa moral poklicati zdravnika.«

ZDRAVNIKOV ORGOVOR

Nadutost je bila lastnost, ki je sloveči berlinski zdravnik dr. Heim ni mogel trpeti. Nekega dne ga je poklicala dama iz visoke plemiške rodbine. Ko je dr. Heim stopil v njeno sobo in obstal pri njeni postelji, jo je vprašal po svoji stari navadi:
 »No, kaj vam pa je, draga gospa?«
 Bolna dama ga je pa zavrnila osorno:
 »Jaz sem baronica, ne pa draga gospa, gospod doktor.«
 »Če je pa tako, mi je pa zelo žal,« je odgovoril zdravnik. »Proti tej bolezni ne poznam nobenega zdravila. Vaša bolezen je neozdravljiva.«

Križanka št. 12

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. gradbeni material, 5. mesto na Poljskem, 9. pogosta bolezen, 15. paket, zavitek, 16. lesnato drevo, 17. kar se da povrhu, 19. moško ime, 20. postaja na Krasu, 22. prijeten duh in okus, 24. azijska visoka planota, 25. tuje žensko ime (množina), 27. tuje žensko ime, 29. staro mesto v južni Babiloniji, 30. vprašalna členica, 31. ljubkujoči naziv za domačo žival, 32. za vse enak, 34. krepko, zdravo, 36. umit, opran, 39. veznik, 40. doba, vek (množina), 41. zgrajen, 42. žensko ime, 44. v kocenu, 45. deli potniških vagonov, 49. nobeden (srb.-hrv.), 52. vodne napeljave, 54. orjak, kolos, 57. člani mednarodne organizacije, 58. okrajšano žensko ime, 60. manjša celina, 62. alkoholna pijača, 63. domača žival, 65. število, 66. oblika pomožnega glagola, 67. država v USA, 72. medmet, 74. moško ime, 76. papiga, 78. organski razvoj, 80. drag kamen, 81. napadi, 83. tuje žensko ime, 84. žensko ime, 85. zgodaj, 86. vrsta ptic, 87. očesna bolezen, 89. puščavska žival, 90. natančen, 91. neoblečeni.

Navpično: 1. obrok hrane, 2. velika celina, 3. nas tlačil v spanju, 4. pič, 5. zaključek, 6. glasbena kratica, 7. tekočina, 8. zbrana družba (množina), 9. nastajanje, prvi trenutki, 10. deli pohištva, 12. svetopisemski veljak, 13. siromaštvo, 14. žutni organ, 16. strahovičla, 17. predlog, 18. južni saček, 21. darilo mrtvim, 23. tovarna žival, 26. zaval, udar, 28. veznik, 31. idol, pogansko božanstvo, 33. pritok Urala, 35. čustveni prizor, 37. reka v Sibiriji, 38. preplah, 41. del očesa, 43. enota japonskega denarja, 44. osebni zalmeek, 46. šolska kazen, 47. država v Srednji Ameriki, 48. sočrva, 50. znak za kemično prvino, 51. sibirsko plekno, 53. misel, pobuda, 55. v zdravilstvu uporabljena tekočina, 56. italijanski spolnik, 57. živalski glas, 59. preučevalci človeškega telesa, 61. glasbeni pojmi, 62. policijski pregledi, 64. kozaški poveljnik, 68. glavno mesto evropske države, 69. žensko ime, 70. znamenit francoski pisatelj, 71. medmet, 73. moško ime, 75. šalj'va označba za konja, 77. pokrajina v Zadnji Indiji, 79. pripadnik evropskega naroda, 82. predplačila, 84. znak za

1	2	3	4		5	6	7	8		9	10	11	12	13	14	
16					16					17						18
19							20		21				22			23
24					25		26			27		28				29
30					31				32		33			34	35	
36		37	38				39			40				41		
	42						43			44			45	46	47	
48			49						50			51		52		53
54	55	56								57					58	59
60								61		62			63		64	65
66			67	68	69	70		71			72	73		74		75
76		77		78						79					80	
			81	82						83				84		
			85							86				87		88
89									90						91	

kemično prvino, 85. predlog, 86. glej 29. vodoravno, 87. krajevni prislov, 88. v nogli.

RESITEV KRIŽANKE ST. 11

Vodoravno: 1. Harun-ali-Rašid, 9. Lofoti, 15. oziri, 16. Erato, 17. hrapav, 18. arena, 19. Krk, 21. Flora, 22. Orb, 23. krona, 24. psalm, 26. Aral, 28. Isa, 30. kalo, 31. luka, 32. gnij, 34. seja, 36. rdeti, 40. Ovid, 42. runo, 43. nota, 44. gama, 46. ananas, 49. mak, 50. Ela, 51. zoreti, 52. emirat, 53. doline, 55. anilin, 57. ogrlica, 59. kak, 61. Aca, 62. evo, 65. kva, 66. Aca, 67. koral, 69. črez, 70.

ralo, 72. Artemis, 73. Ilona, 74. otoki, 75. glavnik, 76. Brener, 77. Popokatepeti, 78. Planica.

Navpično: 1. Holofernes, 2. Azori, 3. ura, 4. Lerros, 5. Irena, 6. rana, 7. ata, 8. durak, 10. orf, 11. Fala, 12. opora, 13. Tara, 14. Ivalojski, 18. aria, 20. klas, 24. Pl'va, 25. miekarice, 27. kuta, 29. ano, 31. leta, 33. line, 35. enak, 37. dolgovata, 38. Marica, 39. imena, 41. dama, 44. Golica, 45. Ate, 47. Nina, 48. Sala, 51. Zola, 54. Tarent, 56. Neroni, 58. galop, 59. kotve, 60. Kamil, 63. vevac, 64. ozara, 65. krop, 67. krap, 68. lik, 69. člen, 71. oko, 72. ale, 73. Ira.